БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 160 (8992) ИЮЛИИН 10 ПЯТНИЦА 1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурядай АССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын табадахи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сессиие 1959 оной июлиин 18-да Улан-Удэ городто зарлаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан,
1959 оной июлиин 9.

КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ

Социалистическэ мүрысөөнэй 1959 оной түрүүшын хахадай дүнгүүдээр республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг аймагуудта, колхозууд болон совхозуудта барюулха тухай

Республикын аймагууд, колхоз болон совхозуудта дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1959 оной түрүүшын хахадай дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет иимэ тогтоол абаа.

Социалистическэ мүрысөөндэ эрхимһайн үрэ дүнгүүдые туйлаһанай түлөө республикын Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шантайгаар эдэ түрүүшүүлдэ барюулагдаа.

I. ГҮРЭНДЭ МАЛ ХУДАЛДАЛГААР:

а) **Закаменай аймагта** (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Аюров**, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Буржанай Шоров**) дамжуулгын Улаан туг, 3 мянган түхэриг шантайгаар барюулба. Энэ аймаг гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 8,4 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ оробол 1 дахин ехэ мяха тушаагаа. Тиихэ зуураа, эбэртэ бодо малайнгаа тоо 7,3 процентээр, хонидоо—11,2 процентээр, гахайгаа—46,3 процентээр олошоруулаа.

Гүрэндэ мал худалдаха, малайнгаа тоо олошоруулха талаар Баргажанай, Тарбагатайн болон Курумканай аймагуудай һайн дүнгүүдые тэмдэглээ;

б). дамжуулгын Улаан туг, нэгэ мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар **Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо** (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Цыденов**, парторганизациин секретарь нүхэр **Санжиев**, зоотехник нүхэр **Жалсараев**) барюулагдаба. Тус колхоз гүрэндэ мал худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 178,6 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ оробол 3,3 дахин ехэ мяха тушаажа, эбэртэ бодо малайнгаа тооե 24 процентээр, хонидойнгоо—23,3 процентээр олошоруулһан байна.

Гүрэндэ мал худалдаха, малай тоо олошоруулха талаар Закаменай «Родина», Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ, Курумканай Калининай нэрэмжэтэ, Байкало-Кударын «Знамя Октября», Прибайкалиин Лазогэй нэрэмжэтэ, Яруунын «Знамя» колхозой һайн дүнгүүдые тэмдэглэбэ;

в). дамжуулгын Улаан туг, нэгэ мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар **Борьёогой совхоздо** (директорынь нүхэр **Мельников**, парторганизациин секретарь нүхэр **Тогочеев**, главна зоотехник нүхэр **Уварова**) барюулаа. Энэ совхоз гүрэндэ мал худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 112 процент дүүргээд, эбэртэ бодо малаа 10 процентээр, хонидоо—27,7 процентээр олошоруулһан, гүрэндөө томо бэетэй, тарган мал тушааһан байна.

Гүрэндэ мяха тушаалгаар Сэлэнгын, Хориин совхозуудай һайн дүнгүүдые тэмдэглээ.

II. ҺҮ ҺААЖА, ТЭРЭНИИЕ ГҮРЭНДЭ ТУШААЛГААР:

а). дамжуулгын Улаан туг, 3 мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар **Байкало-Кударын аймагта** (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Кочетов**, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Бояркин**) барюулагдаа. Энэ аймаг һү абалгаяа 10 процентээр дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө 752 килограмм һү һаажа, гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 101,1 процент дүүргээд, үнеэдэйнгээ тоо толгойе 9,5 процентээр олошоруулаа.

Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэһэн Иволгын, Закаменай, Прибайкалиин, Түнхэнэй болон Кабанскын аймагуудай хүдэлмэриие һайн дээрэ тоолоо.

б). дамжуулгын Улаан туг, нэгэ мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар **Прибайкалиин Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо** (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Агафонов**, парторганизациин секретарь нүхэр **Харламов**, зоотехник нүхэр **Сафонова**) барюулагдаа. Тус колхоз һү абалгаяа 30 процентээр дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө 909 килограмм һү һааһан, үнеэдэйнгээ тоо 16,7 процентээр олошоруулһан, гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 140 процент дүүргэһэн байна.

Һү абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэб нилээд үлүүлэн дүүргэһэн Түнхэнэй Сталинай нэрэмжэтэ, Закаменай Ленинэй нэрэмжэтэ, Кабанскын Сталинай нэрэмжэтэ, Тарбагатайн Сталинай нэрэмжэтэ, Байкало-Кударын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай хүдэлмэри һайшаалда хүртөө.

III. ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ҮНГЭРГЭҺЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ЭДЭ ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАА:

а). **Бичурын аймагта** (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Большаков**, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Сахьянов**). Энэ аймагай колхозууд, совхоз хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзорто, түрүү арганууды ехээр хэрэглэжэ, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ эгээн ехээр тарилгынгаа газарта тараажа, дүүргэһэн байна.

Хабарай тарилгые эрхим шанартайгаар, амжалтатайгаар үнгэргэһэн Тарбагатайн, Түнхэнэй аймагуудай һайн хүдэлмэриие тэмдэглээ;

б). **Яруунын «Знамя» колхоздо** (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Фомин**, парторганизациин секретарь нүхэр **Убеев**). Энэ колхоз хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэжэ, орооһо таряагаа бухыдэнь хэрээһэлүүлэн, нарин рядтайгаар тарижа, кукурузын гектар бүридэ 20 тонно наг шэбхэ тараажа, бухыдэнь квадратно-гнездовой аргаар тариһан, 400 гектар шэнэ газар элдүүрилһэн байна.

Хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэһэн Сэлэнгын Тельманэй, Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ, Иволгын «8-е Марта», Тарбагатайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай хүдэлмэри һайшаагдаа. Энэ жэлэй тарилгада мянга гаран гектар дээрэ аммиагай уһа хэрэглэһэн Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой ажал хэрэг ехээр һайшаагдаба.

в). **Сэлэнгын совхоздо** (директорынь нүхэр **Ибрагимов**, парторганизациин секретарь нүхэр **Николаев**). Энэ совхоз хабарайнгаа тарилгые агротехническэ эрхим болзорто, түрүү арганууды хэрэглэжэ, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр тараажа, дүүргэһэн байха юм.

IV. Энэ тогтоол ... тэмдэглэгдэһэн аймагуудые, колхоз болон совхозуудые республикын Хүндэлэлэй Доскада харуулха гэжэ шиидхээ.

ҮБҺЭ, ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ЖЭГДЭРЭН ОРОХО САГ ЕРЭЭ

☆ ☆ ☆

Үбһэ хуряалгаяа 12 үдэртэ дүүргэхэнь

Орьёл үндэр хадануудай хоорондуур урдаһан Тамирка горхоной хоёр талаар Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ехэнхи сабшалан байдаг юм. Тамирай луговодууд хабар эртээнһээ сабшалангаа үтэгжүүлхэ, уһалха хүдэлмэри ехээр хээ. Тэдэнэр газараа һайрамай болон горхоной уһаар хоёр дахин уһалһан байна. Мүн наг шэбхэ гаргажа һайса тараагаа. «Сабшалан дээгүүр ябаха хоригдонхой» гэжэ бишыхан самбар дээрэ аржытар бэшэгдэһэн соносхолнууд харгын захаар үе үе болоод лэ харагдана.

Энэ артелиин сабшалангай ехэнхи хубинь уһалагдадаг юм. Хура борооной элбэгээр ороһоной һүүлдэ үбһэ ногооной ургаса яһала һайн. Тамирайхид һаяар үбһэ хуряалгадаа орохонь. Зэр зэбсэгүүдынь хүсэд бэлэн болгогдонхой. Ажалай түсэб, график табигдажа, бригада, звено бүхэндэ хүргэгдөө. Эндэхид байгша ондо сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 19 центнер үбһэ абахаар хараална. Энэнь нёдондонойхиһоо га бухэнэй 5 центнерээр ехэ болоно.

Мүнөө жэлдэ колхозойхид үбһэ хуряалгаяа богони болзорто, 12 үдэрэй туршада дүүргэхэ зорилготой юм. Тиихэдэ нёдондо жэлдэ тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие 13 үдэрэй туршада дүүргээ һэн. Хайшан гэжэ, ямар аргаар үбһэ сабшалга, хуряалгаяа иимэ үсөөн үдэрнүүдтэ дүүргэнэб гэхэдэ, эндэхид гурбадахи жэлээ үбһэ хуряалга дээрэ тусхай звенонуудые эмхидхэжэ хүдэлнэ. Тэрэнэй ашаар үбһэ, тэжээл ехээр абтадаг, тэрэнэйнь шанаршье нилээд һайжараа.

Звенонуудые эмхидхэжэ хүдэлхэдэ юугээрээ һайн бэ гэбэл, үбһэшэд суглуулжа абаһан үбһэнэйнгөө түлөө, тэрэнэйнгээ шанарай түлөө ажалай түлөөһэ абана. Тиимэһээ үбһэшэд шадаал һаа, үбһэ ногоо ехээр, шанар һайнтайгаар хуряажа абахые оролдоно бшуу. Сабшажа боломоор бүхы газар, ойн соорхой, шугы бургааһанай, талха тарияанай газарай захаар ургаһан ногоо хуу сабшажа, правлениин табиһан даабариие дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Нэгэ звено 20—25 хүнүүдһээ бүридэдэг юм. Колхозой правлени уридшалан звено бүхэндэ тусхай газар таһалжа үгэнэ. Тиихэдээ тэдэнэй ургасынь тухайлжа, бухыдөө хэды шэнээн үбһэ ногоо абахаб гэжэ даабари үгэдэг. Звеное даагша үдэр бүри хэн ямар, хэды шэнээн ажал хээб, хүдэлмэришэд ажалдаа хожомдоогүй гү гэжэ тусхай табель дэбтэртэ тэмдэглэнэ. Зүгөөр ямар хүн хэдыдэхи разрядаар хүдэлхэб гэжэ звеногой гэшүүд өөһэдөө зүбшэжэ шиидхэбэри гаргадаг байна. Хүн бүхэнэй өөрынь шадабари мэргэжэлэй зэргээр 1-һээ 6 хүрэтэр разряд тогтоогдонхой.

Тамирайхидай һайшаалта үүсхэлые мүнөө аймагай олон колхозууд дэмжэһэн байна. Үнгэрһэн жэлдэ Бага-Кударын колхоз (мүнөө «Дружба» артелиин нэгэдэхи бригада) ажалай шэнэ гүлбэрине шадамараар хэрэглэжэ, үбһэ хуряалгаяа 10 үдэрэй туршада дүүргээ һэн.

Эндэхид байгша ондо нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ шиидэнхэй. Үнеэн бүридэ 10 тонно, эхэ хонин бүридэ 2 центнер силос бэлэдхэгдэхэ. Мүн гахайн фермэдэ 100 тонно силос дарагдаха. Бүхыдөө 6700 тонно силос бэлэдхэгдэхээр хараалагдаа. Тэрээнһээ гадна эхэ хонин бүридэ 1—1 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэхэнь. Мүнөө 1200 центнер ногоон мүшэр, набша бэлэдхэгдээд байна.

Тус колхозой үбһэ хуряалга дээрэ хэрэглэдэг ажалай шэнэ түлөөһэн республикын бүхы колхозуудта хэрэглэгдээ һаа һайн байгаа.

Д. Болхоев, манай корр.

БЭЛЭН БЭШЭ

Тала дайда, нуга сабшалан үдхэн ногоогоор бүрхөөгдэбэ. Закаменай аймагай колхозууд ниитынгээ адуу малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ зорилгоор энэ жэлдэ үбһэ, силос, урдынхиһаа хараагүй ехээр бэлдэхэ уялгатай. Жэл бүри үдэжэ байһан малдаа бардам хүрэхэ тэжээл саг соонь хуряажа абахын тула колхозой правлени, комплексно бригада бүхэн һайса түхеэрхэ ёһотой байһаниинь мэдээжэ.

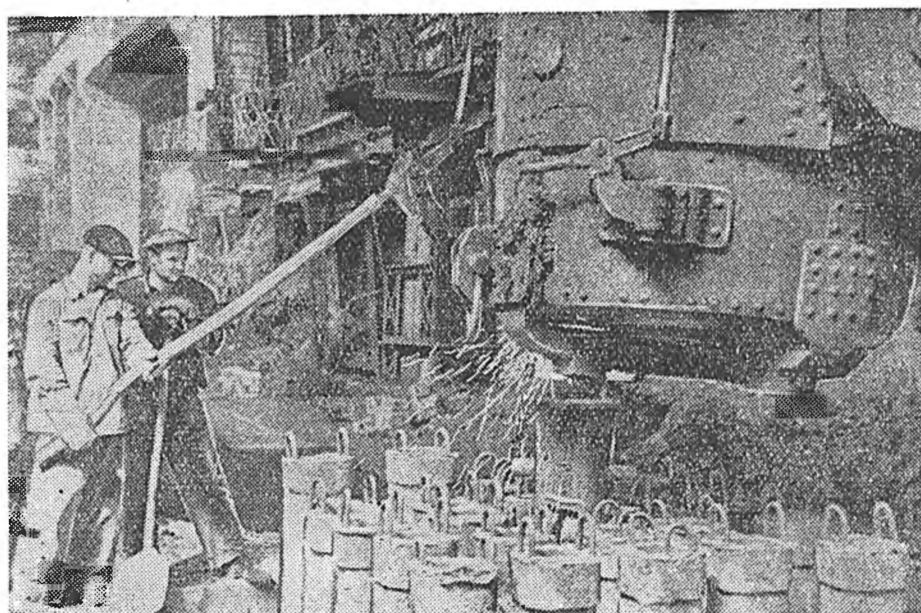
Тиигэбэшье аймагай «Дружба» колхозойхид мүнөө дээрээ үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ хүсэд бэлэн бэшэ байханъ гайхалтай. Тиин мүнөө үедэ 30 морин косилка, тармуур элдэб частьнуудай дутамагһаа хүсэд заһабарилагдаагүй байһаар. Иимэ аали нобшоор ажаллажа байбал, мүнөө жэл ниитынгээ малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ уялгаяа дүүргэхэнь хүндэшэг болохо бшуу.

Саг орой болозо байнхай. Тиимэһээ колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридөө түгэс бэлэн болоод, яаралтайгаар тэрэнээ эхилхэ зэргэтэй.

С. Аюшеев.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые арад зон эрхим ажалаараа угтана

☆ ☆

ПВЗ-гэй булад шудхалгын цехын хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа оронхой. Үдэр ерэхэ бүри халаанайнгаа нормые үлүүлэн дүүргэгшэдэй тоо улам олошорно. **Зураг дээрэ:** хайламал булад хэбтэ шудхажа байна.

Ф. Сорокиной фото.

Ажалшадай эдэбхи дээшэлнэ

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, мүн Советскэ Союзай бүхы ажалшадта хандаһан Хандалгые Улан-Удын Советскэ районой промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад зүбшэн хэлсэжэ байна.

Районоймнай промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд үйлэдбэрэе һайжаруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, капитальна барилгануудта мүнгэ зөөри ашагтайгаар хэрэглэхэ, богонихон болзорой туршада продукци ехээр гаргаха тушаа шэнэ шэнэ дурадхалнуудые оруулна.

Үйлэдбэриин талмайе үргэдхэхэ, хуушарһан түхеэрэлгэ шэнэдхэн хубилгаха, ажал хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар фабрика, заводуудта ехэ юумэн хэгдэнэ. Бүхы районой предприятинууд долоон жэлэй туршада продукци гаргалгаяа 155 процентээр дээшэлүүлхэ.

Улан-Удын шэлэй заводой хүдэлмэришэд үйлэдбэриингөө технологиие һайжаруулха зуураа, сонхын шэл бүри ехээр гаргаха уялга абаба. Эндэхи хүдэлмэришэд уралан нарижуулгын дурадхалнуудые улам олоор оруулна. Заводой главна инженер нүхэр Пузенкын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ хэрэглэһэнэй ашаар хүдэлмэришэдэй ажал нилээд оньһожоруулагдаа. Мүнөө заводто һүүлэй үедэ сонхын шэл дээшэнь һунаан татаха гурбан машина ашаглалгада оруулагдаба. Иимэ хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлэгдэһэнэй ашаар заводойхидой ажалай бүтээсэ 40 процентээр дээшэлхэ, жэл соо 1,2 миллион түхэриг мүнгэн арьбалагдаха байна.

«Механлит» заводой коллектив машина, тракторнуудые заһабарилдаг гол корпусые шэнэлхэнь. Тэрээнэй ашаар леспромхозуудай машина, техникэ һаадгүйгөөр конвейерно аргаар заһабарилагдадаг болохо юм. Заводойнгоо гол корпусые эндэхи хүдэлмэришэд болзорһоонь нэгэ жэлээр урид дүүргэхэ зорилготой. Тиигэжэ жэл соо олон миллион түхэриггэй продукци гаргадаг болохо юм. Заводойхид түмэр хайшалдаг хайша, шахагдаһан агаарай хүсөөр хүдэлдэг хоёр балта, пеэшэндэ хайлуулагдаһан металл оньһон аргаар хэбтэ шудхаха станок һаяар тодхохонь. Эдэ бүгэдын хэгдэхэдэ ажалай бүтээсэ 10—25 процентээр дээшэлхэ юм.

Владимирска, Свердловско областиинхидай уряае Улан-Удын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд мүн лэ һайшаан дэмжээ. Мүнөө эдэнэр проволокые сэхэ болгон таһар сабшаха станок бүтээжэ гаргахань. Энэ станогой ашаглагдахада ажалай бүтээсэ дүрбэ дахин дээшэлхэ юм.

Хилээмэнэй заводто мүнөө ашаглагдадаг пеэшэнэй шэнэдхэн һайжаруулагдахада, халаан соо 600 килограмм хилээмэн түсэбһөө үлүүлэн гаргагдадаг болохо байна.

И. Новиков,
КПСС-эй Советскэ райкомой секретарь.

☆

Түрүү цехтэ

Паровозо-вагонно заводой шэрэм шудхалгын цех. Эндэ хоёр халаанай һэлгэсэлдэхэ үедэ олон хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатай митинг һаяхан болоһон байна. Тэрэ митинг дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые һайшааха зуураа, тэрэниие бэелүүлхэ талаар үнэтэ дурадхалнуудые оруулба.

Шудхалаагай хэбүүдые бэлэдхэдэг хүдэлмэришэн нүхэр Гуров ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха шухала байһан тушаа хэлэһэн юм. Мастернууд нүхэр Зодоев, Гринчук гэгшэд уралан нарижуулагшад байһан туладаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан нарижуулгын хүдэлмэри хэжэ эхилээ.

Мүнөө үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ парти, правительствын зүгһөө анхарал оролдолгын хандуулагдажа байхада тус цехынхид уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсажа оробо. Паровозой, вагоной элдэб детальнуудые шудхалгаар хэдэн үнэтэ дурадхалнууд ороһон байна.

Һүүлэй үедэ шэрэм шудхалгын цехын үйлэдбэридэ бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдээ. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдынь зохёоһон хахад автоматна түхеэрэлгэ ашаглагдажа, ажалай бүтээсые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ арга олгоһон байна. Хэбтэ шудхагдаһан паровозой мөөриин колодконууд конвейерээр ерэжэ, тэрэ автомадай оньһоор хэбһээ мултаран унадаг болоо. Тиин үйлэдбэриин энэ процессһээ хэдэн хүдэлмэришэд сүлөөлэгдэһэн байна.

Иигэжэ орденто заводой шэрэм шудхалгын цехын коллектив партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэреэр заагдаһан техническэ дэбжэлтэ туйлаха зорилго бодото дээрээ бэелүүлжэ эхилээ.

Б. Будаев.

Техническэ дэбжэлтын туйлагдаһанай ашаар

Агуухэ партиин XXI съездын шиидхэбэриие бэелүүлэн, Улан-Удын паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд ажалаа оньһожоруулха талаар ехэ юумэ хэжэ байна. Заводой гансал вагонно цехүүдэй уралан нарижуулагшад энэ жэлдэ 80 гаран дурадхал оруулаа. Тэдээнэй жараадынь үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ, таба һарын туршада 600 мянган түхэриг арьбалагдаба.

Н. Батурин,
Улан-Удын ПВЗ-гэй уралан нарижуулгын талаар ахалагша инженер.

☆

АРГА БОЛОМЖОЁО ДҮҮРЭНГЭЭР ХЭРЭГЛЭНЭ

Ажалай үдэр дүүрэнхэй, хүдэлмэришэд халаанайнгаа даалгабариие үлүүлһэндээ хүхюутэйнүүд Баргажан голоо гаталхаар онгосонуудта ерэжэ, һуунад. Тэдэнэрэй нэгэниинь уһанай баруун эрьедэ хүрэжэ ерээд:

— Хэн техническэ совет ошохо һэм, бү мартаарайгты, мэнэ гэһээр суглаагаа эхилхэ байхабди,— гэбэ.

Баргажанай адагай загаһанай комбинадай главна инженерэй таһаг. Эндэ хүдэлмэришэд олоороо сугларшанхай, КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэри, Хандалга тушаа хөөрэлдэжэ байба. Уралан нарижуулгын асуудалаар арсалдаашье хэнэ, нэгэ заримнайнгаа хэлэһые һайшаанадшье. Уданшьегүй бултa сугларжа, техсоветшье хүдэлмэрээ эхилбэ.

— Комбинадаймнай хүдэлмэришэдэй оруулһан гурбан дурадхал мүнөөдэрэймнай зүбшэхэ зүйлдэ табигдаха байна,—гэжэ комбинадай главна инженер нүхэр Граковский хэлээд, тэдэнээ нэгэ нэгээрнь уншажа гэшүүдтэйгээ танилсуулба.

—Консервнэ заводто болбосоруулагдажа байһан загаһа зөөдэг тэргэ оньһожоруулха гэһэн дурадхал һайшаалтай байна,—гэжэ консервын банка хэдэг цехын начальник нүхэр Калмыков хэлэбэ.

Комбинадай консервнэ цехын начальник Смирновой оруулһан энэ дурадхал бүгэдэндэ һайшаагдажа, баталан абтаа. Энэнь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд байхадаа, жэлдээ 4—5 мянган түхэригэй арьбалалта үгэхэ юм. Александр Семенович Смирнов хүдэлмэришэдэйнгөө ажалые хүнгэдхэхын хойноһоо хододоо оролдожо ябадаг хүн. Нүхэр Смирнов энэ жэлдэ 7—8 дурадхал оруулаад байнхай.

Тэрэшэлэн консервын банка хэдэг цехын мастер Ярош, загаһа болбосоруулдаг цехын хүдэлмэришэн А. Т. Кравченко, моторно флодой механик А. Михалев, комбинадай үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн— Петр Жилин, механическа цехын токарь А. П. Михалев гэгшэд комбинадай эдэбхитэй уралан нарижуулагшад юм. Эдэнэрэй оруулһан дурадхалнууд бултадаа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, гүрэндэ хэдэн мянган түхэригэй алмалта үгэһэн байна.

Комбинадай барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриие ашагтайгаар хэрэглэжэ, үйлэдбэриингөө хүсые һайнаар хэрэглэхэ, шэнэ техникэ хэрэглэн, долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор тус комбинадайхид хүдэлмэрилжэ байна.

— Манай партиин Центральна Комитет свердловскынхидай гаргаһан үүсхэлые һайшааһан тогтоол баталан абаһан байна. Энэ үүсхэлые дэмжэн, манай комбинадай хүдэлмэришэд гаргадаг продукцияа бүри ехэ болгохын тула ажал ехэтэй хүдэлмэреэ оньһожоруулхын хойноһоо оролдоно,—гэжэ комбинадай директор нүхэр Намолов хөөрэнэ.

Хүдэлмэреэ оньһожоруулха тушаа комбинадай уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод ехэхэн оролдолго, үүсхэл гаргана. Эдэнэр байгша оной эхинһээ хойшо 50 гаран дурадхал оруулжа, 180-яад мянган түхэриг алмаха арга олгоо. Дурадхалнуудай олонхидынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд байна.

Ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулһанай, технологиинь һайжаруулһанай ашаар тус комбинат продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь хорёод хоног урид дүүргээ. Байгша оной эхинһээ хойшо тус комбинат Баргажан голойнгоо баруун эрьедэ шэнэ байшан барижа эхилэнхэй.

—КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэри комбинадаймнай хүдэлмэришэдые шэнэ амжалтада зоригжуулна. Эдэ үдэрнүүдтэ комбинадай хүдэлмэришэд тус Пленумэй тогтоолые зүбшэн хэлсэжэ, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар тодорхой хэмжээ хараалжа байнхай.

Б. Цыремпилов.

Россин гүрэнтэй Бурят ороной нэгэдэhээр 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан ерэhэн амаршалгын телеграмманууд

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Бурядай обкомдо

Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн үдэр Танда, Бурядай республикын бүхы ажалшадта, аха дүүгэй халуун баяр хүргэнэбди., Россин гүрэнтэй нэгэдэhэн ушар бурят арадай экономико болон соёл культурала хүгжөөхэ хэрэгтэнь тон ехэ түрүү үүргэтэй байгаа. Мүн Бурят орондо промышленность болон хүдэлмэришэн ангиин бии болохо ябадалда туhалаа.

Революционно байлдаануудай жэлнүүдтэ, гражданска дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ Бурят ороной хүдэлмэришэд болон таряашад ород хүдэлмэришэд, таряашадтай хамта зэргэлэн ябажа; эрхэ сүлөөгэй. Ехэ оронойнгоо ерээдүйн зол жаргалта байдалай түлөө тэмсээ.

Хаанта засагай үедэ сүлэлгэ, каторгын заха хизаар байhанаа, Совет засагай жэлнүүдтэ Бурят орон hалбаран хүгжэжэ байгаа индустриально-колхозно Советскэ Социалистическэ республика болоо. Бурят арадай экономикын ургалтые, социалистическэ соёл культурынь hалбаран хүгжэхые Хабаровска хизаарай ажалшад тон ехээр hонирхон хаража байдаг юм. Энэ ойн баярай үдэрнүүдтэ коммунистическэ байгуулалтадаа бүри ехэ амжалта туйлахыень Бурядай АССР-эй хүдэлмэришэдтэ, колхозниигуудта, интеллигенцидэ халуунаар хүсэнэбди.

КПСС-эй Хабаровскын крайкомой секретарь А. ШИТИКОВ.
Хабаровскын крайгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ф. КОТОВ.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Бурядай обкомдо

Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн найраар дашарамдуулан, аха дүү бурят арадые Кабардино-Балкариин ажалшадай үмэнэhөө Кабардино-Балкариин АССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй Кабардино-Балкариин обком халуунаар амаршална. Россида Бурят ороной hайн дураараа орохон ушар хадаа бурят арадай хуби заяанда тон ехэ удхашанартай байгаа. Энээнэй ашаар ажалша бурят арад национальна, экономическа, соёл культурынгаа талаар саашадаа хүгжэхэ аргатай болоhон, харин дээрмэдэлгэhээ абаруулhан байна.

Совет засагай жэлнүүдтэ СССР-эй аха дүү арадуудай эбтэй эетэй бүлэ соо Бурядай АССР-эй ажалшад Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэреэр Бурят ороноо хүгжэнги экономикотой, үндэhэн баян соёл культуратай түрүү республика болгоо

Ажахын болон культурна байгуулалтадаа шэнэ туйлалта хэхыень, долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдээ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлахыень Кабардино- Балкариин арадууд бурят арадта зүрхэ сэдьхэлэйнгээ гүн гүнзэгыhөө хүсэнэ.

Кабардино-Балкариин АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо ХАМБАЗАРОВА.
Кабардино-Балкариин АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ АХОХОВ.
КПСС-эй Кабардино-Балкариин обкомой секретарь МАЛЬБАХОВ.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Бурядай обкомдо

Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн найраар дашарамдуулан, аха дүү Бурядай АССР-эй хүдэлмэришэдые, колхозниигууд, интеллигенциие, бүхы ажалшадые Мордовско АССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Мордовско АССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй Мордовско обком халуунаар амаршалжа, баяр хүргэнэ. Энэ түүхэтэ нэгэдэлгэ бурят арадай аша туhада, хүсэл эрмэлзэлгэдэнь таараhан, тон ехэ түрүү удхашанартай байгаа. Бусад арадуудтал адляар бурят арад агуусхэород арадай үмэнэ үнэн сэхэ, hайн hайхан сэдьхэлтэй нүхэрөө олоhон байна.

Совет засагай жэлнүүдтэ Бурят орон Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро, СССР-эй аха дүү арадуудай нэгэ бүлэ соо хүгжэнги социалистическэ промышленностьтай, эрхимээр оньhожоруулагдаhан хүдөө ажахытай, түхэл маягаараа үндэhэн, удхаараа социалистическэ, түргэнөөр хүгжэжэ байгаа соёл культуратай республика болоhондонь мордва арад сэдьхэлэй гүн гүнзэгыhөө баясажа байдаг. СССР-эй бүхы арадуудай зохёон байгуулхы хүсэ шадалда, бэлиг шадабарида үргэн зам нээжэ үгэhэн ленинскэ национальна политикын ашаар лэ эдэ амжалтанууд туйлагдаа.

Мордвагай ажалшад Таниие үнэн зүрхэнhөө амаршалжа, бурят арадай экономико болон соёл культурын саашадаа hалбаран хүгжэхыень, КПСС-эй XXI съездээр табигдаhан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө, манай орондо коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдөө шэнэ шэнэ амжалта туйлахыетнай хүсэнэ.

Мордовско АССР-эй Верховно Соведэй Президиум. Мордовско АССР-эй Министрнүүдэй Совет.
КПСС-эй Мордовско обком.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Бурядай обкомдо

Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн баярай ехэ найраар дашарамдуулан, Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын бүхы ажалшадые үнэн зүрхэнhөө халуунаар амаршалнабди. Агуусхэ арадтай хэтэ мүнхэдөө хуби заяагаа холбожо, бурят арад дүүрэн эрхэ сүлөөгөө, зол жаргалаа олоо, үндэhэн гүрэн түрэеэ байгуулаа, хүгжэлтынгөө шэнэ зам дээрэ гараа. Ленинэй партиин хүтэлбэри доро, ородой пролетариадай ударидалгаар хэгдэhэн Агуусхэ Октябриин социалистическэ революци өөhэдынгөө экономико болон соёл культурые түргэнөөр хүгжөөхэ хизааргүй үргэн зам бурят арадай урда нээжэ үгөө. Совет засагай жэлнүүдтэ совет арадуудай эбтэй нэгэ бүлэ соо Бурят ороной ажалшад социалистическэ байгуулалтадаа гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. КПСС-эй XXI съездын хараалhан коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтээ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай, хүндэтэ нүхэд, сэдьхэл зүрхэнэй гүн гүнзэгыhөө хүсэнэбди.

КПСС-эй Усть-Ордын бурядай окружком, ажалшадай депутадуудай округой Соведэй гүйсэдком.

Ойн баярай комиссида Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Бурядай обкомдо

Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн баяраар Бурят ороной ажалшадые СССР-эй Наукануудай академиин Зүүн-Сибириин филиалай Президиум болон ниитын организацинууд халуунаар амаршалаад, социалистическэ экономико болон соёл культураяа хүгжөөлгэдөө амжалта туйлахыень аха дүү бурят арадта хүсэжэ байhанаа мэдүүлнэ.

Бурят ороной, Эрхүүгэй эрдэмтэдэй хоорондохи олон жэлэй хамтын, эбтэй ажал саашадаашье амжалтатайгаар хүгжэжэ, байгаалиин баялигуудые шэнжэлхэ, республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые эрид хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ оруулалта хэхэ бэзэ гэжэ найдажа байhанаа мэдүүлнэбди.

СССР-эй Наукануудай академиин Зүүн-Сибириин филиалай Президиумэй, ниитын организацинуудай даалгабаряар КРОТОВ, БЕЛЯЕВ, ТКАЧУК, ВОРОБЬЕВ, РАТМАНОВ.

Свердловск. Уралмашзаводой экскаваторна цехын хүдэлмэришэн К. Я. Маслий hонин үүсхэл гаргажа, тэрэнь машина бүтээгшэдээр үргэнөөр дэмжэгдээ. К. Я. Маслиин хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд долоон жэлэй түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Өөрөө К. Я. Маслий таба hара соо 17 hарын нормо дүүргэхэб гэжэ найдуулhан байна. **Зураг дээрэ:** К. Я. Маслий.

ТАСС-эй фотохронико.

РЕСПУБЛИКЫН ОЙ МОДОНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДААР

ХҮСЭТЭ КРАНУУД

Республикын ой модоной промышленностиин предприятинууд жэл ерэхэ тудам шэнэ техникээр оньhожоруулагдана. Түмэр харгы дээгүүр ябаад, модо ашадаг хүсэтэ кран анха түрүүшынхеэ манай эндэ асарагдаба. Тэдэ крануудай нэгэн Онохойн лесокомбинадта үгтэнхэй.

Энэ кран нэгэ доро 7,5 тонно ашаа үргэхэ хүсэтэй гэхэ гү, нэгэ вагондо ашагдаха модо хоёр дахин үргэхэ байна. Шэнэ кран ашаглалгада оруулагдаад байхадаа 100 хүдэлмэришэнэй хэхэ ажал бүтээхэ болоно.

Нүгөө хоёр краниинь Байгалай модо буулгадаг база—Выдриндэ, мүн Шулуутайн леспромхозой Кокетейн модоной пунктда тодхогдожо байна.

* *
*

ГЭР БАРИХА КОМБИНАДУУД

Байрын гэрнүүдые бариха томохон комбинадуудай барилга Улан-Удэдэ, Онохойдо, Выдриндэ үргэлжэлүүлэгдэжэ байна. Эдэ комбинадуудай барилга ерэхэ жэлдэ дүүргэгдэхээр хараалагдана. Дурсагдаhан предприятинууд ашаглалгада оруулагдаад байхадаа, тус бүридөө 150—300 мянган квадратна метр барилгын цементно-фибралитова материал гаргадаг болохо юм.

* *
*

МОДО ТАЛЛУУЛХАДА АВТОМАШИНА ХЭРЭГЛЭНЭ

Хандагатайн леспромхоз ойhоо модо голдо оруулга дээрэ МАЗ-501 автомашина хэрэглэдэг болоо. Модо таллуулхаар тусхай түхеэрэгдэhэн тэрэ машина модо голдо оруулгые hураггүй түргэдхөө. Жэшээлхэдэ, трактораар голдо оруулагдаhанда орходоо энэ машина дүрбэ дахин ехэ модо зөөнэ.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ

Алтайн сомоной Ждановай нэрэмжэтэ колхоз өөрын техникэтэй болоhоной ашаар хабарай тарилга богони болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэhэн байна. 130 га газарта кукуруза имагтал түрүү квадратно-гнездовой аргаар тарigдаа. Кукурузын талмайн ехэнхи хубинь тарилгын урда тээ уhалагдаhан юм. Хабарhаа хойшо хура бороо орожо, таряалан, сабшалангай газар шииг нойтоёо табяагүй. Мүнөө таряанай, кукурузын ургамалай гараса хэзээ хэзээнэйхиhээ hайн.

Сомоной Соведэй хүдөө ажахын саг үргэлжын комисси энэ колхоздо хабарай тарилгын бэлэдхэлые шалгажа, сомоной гүйсэдкомой заседани дээрэ табиhан байна. Тэндэ колхозой түрүүлэгшын, комплексно бригадануудай бригадирнуудай тоосоон шагнагдажа, хабарай тарилгада эрхим hайнаар бэлэдхэхэ хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаhан юм. Тарилгын үедэ комиссиин гэшүүд механизаторнуудай ажалай шанар шалгажа, кукурузын тарилгын хойноhоо хинадаг байгаа.

Хүдөө ажахын комисси, тэрээнэй түрүүлэгшэнь нүхэр Николай Устинов эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Энэ комиссиин үүсхэлээр тарилга болон сабшалан харууhалга тухай асуудал сомоной гүйсэдком дээрэ харагдаhан байна.

Комиссиин гэшүүд: бригадир депутат Радна Гансарунов, ахалагша hаалишан депутат Жальжар
Дараева, колхозой түрүүлэгш
орлогшо депутат Батомункуев,
рүү hаалишан депутат Дыжит З
дынеева гэгшэд комиссиин хүдэл
ридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа,
тустаа даажа абаhан даабарин
даа хаhа саг соонь дүүргэнэд. hа
лишан Дыжит Эрдынеева үнэн сэ
ажалаараа колхоз соогоо, мүн ре
публика дотороо суурхадаг боло

Мүн соёл гэгээрэлэй комисси,
рэнэй түрүүлэгшэ депутат Гунчи
ва «Тосхоноо болбосон түхэлт
болгохо», «Ажалшадай ажаhуу
лые hайжаруулха» гэhэн асууда
нуудые бэлдэжэ, сомоной Совед
сессиин зүбшэлдэ табиhан бай
Колхозой түб тосхон Алтайда 1
гаран айл ажаhуудаг. Айл бүх
газаагаа палисадник барижа, элд
модо таринхай. Гадна хари
хүреэгээ шэнэлжэ, гэрнүүдээ заh
барилна. Ажаhуудалаа болбос
түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ т
хоной бүхы ажалшад хабаадалсан

Гэбэшье манай сомоной Совед
эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри
горьтойхон дутагдалнууд бии. М
нөө эдэ дутуу дундануудаа дар
усадхаха, Соведэй эмхидхэлэй-ни
тын бүхы хүдэлмэриие эрид hайж
руулха тушаа хэмжээ абтажа ба
на.

Д. Чагдуров,
Кударын аймагай Алтай
сомоной Соведэй гүйсэдкомо
түрүүлэгш

Советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй семинар үнгэргэгдөө

Ажалшадай депутадуудай сомоной Соведүүдэй эмхидхэлэй- ниитын хүдэлмэридэ, ажахын болон соёл культурын асуудалнуудые шиидхэхэ талаарнь тэдэнэй үүргыень дээшэлүүлхэ тушаа Түнхэнэй аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитет ехэхэн анхарал табидаг болонхой. Сомсоведэй гүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэдтэ хододоо бодото туhаламжа хүргэгдэдэг юм. Энэ хабарhаа түрүүлэгшэнэрэй хоёр семинар үнгэргэгдөө. hүүлшынгээ семинарта сомсоведэй, тэрэнэй гүйсэдкомой хүдэлмэриие яажа эмхидхэхэ ёhотойб гэжэ Жэмhэгэй сомоной Соведэй хүдэлмэри жэшээ болгон харуулагдаа. Гадна сомоной Соведүүдэй хоорондохи социалистическэ мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ, үргэн ниит
тэй депутадуудай, Соведүүдэй хол
боо барисаае бэхижүүлхэ туша
асуудалнуудые семинарта хабаада
шад зүбшэн хэлсэбэ.

Сомон бүхэндэ депутадууда
тусхай семинар үнгэргэгдөө. Ай
гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэ
Н. А. Домышев тэдэнэртэ советск
депутадуудай эрхэ, уялганууд туха
дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө юм
КПСС-эй айкомой секретарь нүхэ
П. М. Иванов партиин XXI съезды
шиидхэбэринүүдые, тэрээнтэй даша
рамдуулан сомоной Соведүүдэй зо
рилгонууд тухай тодорхойгоор хөө
рэжэ үтэбэ.

Г. Осипов.

Эрхим библиотекарь Д. Я. Воробьев

Хүрьбын леспромхозой профсоюзай клубтахи библиотекэ уншагшадай дунда ехэхэн хүндэтэй, мэдээжэ болонхой. Энэ библиотекэ хамта дээрээ 8400 элдэб hонин номуудтай, 516 уншагшадтай юм. Тэдэнэй дунда леспромхозой, совхозой 5-дахи фермын хүдэлмэришэд, hурагшад, Тээгдэ тосхоной ажалшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд бии.

Энэ библиотекые профсоюзай эдэбхитэн нүхэр Дмитрий Яковлевич Воробьев толгойлно. Библиотекарь ажалдаа тон hайнаар хандадаг юм. Клуб болон библиотекэ гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй. Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа нэгэдэhэнhээ хойшо 300 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хэдэн фотомонтаж хэгдэнхэй. Тэрэ тоодо «Совет Бурят орон» гэжэ монтаж илангаяа hонирхолтой. Мүн номой выставкэ эмхидхэгдээ. Асуудал б
харюугай вечер hаяар үнгэргэгдэ
хэнь. Ехэ программатай уран hай
ханай бүлгэмэй концерт бэлдэгдэ
жэ байна.

Библиотекэ дотор элдэб янзы
газетэ, журнал, шатар наадан та
бяатай байдаг. Клубта лекци бо
лон элидхэлнүүд, залуушуулай ве
чер үнгэргэгдэнэ. Бурядай гүрэ
нэй филармониин артистнар, Оно
хойн модоной комбинадай уран hай
ханай бүлгэмэй бригада май hарын
эсэсээр эндэ ерэжэ, зүжэг наада ха
руулhан байна. Библиотекарь нүхэр
Воробьев леспромхозой участогууд
дээрэхи клуб болон библиотекэ
нүүдтэ туhаламжа хододоо үзүүлнэ.

Г. Цыренов.

Политическэ hуралсалай hайн дүршэл тухай

Марксизм-ленинизмын сурталые олониитын дунда дэлгэрүүлхэ, коммунизм байгуулгын бодото байдалтай пропагандые холбохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна гэжэ партийна hуралсалай үнгэрэгшэ жэл харуулба. Партиин XXI съезд үнгэрэгшэ жэлэй партийна hуралсалда айхабтар ехэ удхашанартай байгаа. Үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха түсэб тус съезд зохёоhон байна. Партийна hуралсалда съездын материалнуудые шудалаа юм.

Энэ жэлдэ республикын партийна организацинуудта нёдондо жэлэйхиhээ hураггүй олон теоретическэ, экономическа семинарнууд хүдэлөө. КПСС-эй түүхээр, марксизм-ленинизмын теорёор 93 семинар, экономикын асуудалаар 40 семинар хүдэлөө. Иимэ семинарнууд ажахын hалбари бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулжа эмхидхэгдэhэн байгаа. Иимэ дээрэhээ семинарнуудта үзэхэ тематика ажал үйлэдбэритэй нягта холбоотой байба. КПСС-эй XXI съездын материалнуудые шудалжа эхилхэдээ семинарнууд, теоретическэ конференцинүүд улам эдэбхитэйгээр хүдэлдэг болоhон байна. Жэшээнь, Железнодорожно районой партийна организацида барилгын экономико шудалха семинар хүдэлөө. Барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мастернууд, прорабууд hуралсаhан байна.

Мүн Кударын аймагай партийна организацинуудта теоретическэ семинарнууд жэшээтэ hайнаар үнгэргэгдэдэг байгаа. Иимэ семинарнууд hургуули, эмхи зургаануудhаа гадна, колхозуудта эмхидхэгдэhэн байгаа. Теориин асуудалнуудые шудалхадаа семинарта хабаадагшад В. И. Ленинэй зохёолнуудые, партиин съездүүдэй шиидхэбэринүүдые шудалба. Жэшээнь, «Дружба» колхозой партийна организацидахи КПСС-эй түүхэ шудалха семинарта hурагшад В. И. Ленинэй «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд», «Мүрысөө хайшан гэжэ эмхидхэхэб», «Агуусхэ үүсхэл» гэхэ мэтын зохёолнуудые шудалhан байна. hурагшадта туhаламжа болгон лекцинүүд уншагдадаг, кино харуулагдадаг, уран зохёолой номуудые уншалсадаг байгаа юм. «Манай орондо социализм, коммунизм байгуулха Ленинэй түсэб», «Социализмhаа коммунизмда шэлжэн орохо онсо шэнжэнүүд», «Манай орондо коммунизм байгуулгада партиин хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы үүргэ» болон бусад темэнүүдые «Путь Октября» колхозой партийна организацидахи КПСС-эй түүхын семинар шудалhан байна. Семинарта хабаадагшад эрдэмээ дээшэлүүлхэтэеэ хамта эдэбхи үүсхэл ехэтэй болоо. Партийнабэшэ hурагшад зоотехник Алексеев, малшан Афанасьев, мелиоратор Бандаренко, бригадир Максимов гэгшэд партида ороод, колхозой ажалда эдэбхитэйгээр хабаадана.

Хүдөө ажахын экономико шудалха семинарнууд мүн лэ үрэ ехэтэйгээр хүдэлhэн байна. Партиин XXI съездын материалнуудые шудалха зуураа, семинарта хабаадагшад колхозуудтахи хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлдэг, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга дурадхадаг байба. Энээнэй ашаар аймаг дотор 8 колхоз мүнгэн түлбэридэ ороо. Малда шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэхын тулада 2 мянга гаран гектар газарта квадратно-гнездовой аргаар кукуруза таригдаа.

Хэдэ хэдэн аймагуудта КПСС-эй райкомуудай дэргэдэ теоретическэ, экономическа семинарнууд хүдэлөө. Эдээндэ аймагуудай партийна, советскэ болон ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд hуралсаа. Түрүү колхозуудта, фермэнүүдтэ иимэ семинарнуудай хэшээл үнгэргэгдэдэг гуримтай. Научна хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, предприятинууд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, түрүү хүнүүд лекци уншадаг байгаа.

Марксистско-ленинскэ теориин болон коммунизм байгуулгын бодото байдалай шухала шухала асуудалнуудаар семинарнуудые эмхидхэхэдэ коммунистнуудай hуралсалда эгээн таарамжатай гэжэ семинарта hурагшадшье, хүтэлбэрилэгшэдыншье мэдүүлhэн байна. Юундэб гэхэдэ, hурагшад саг үргэлжэ номоо үзэдэг болоно. Тиигээд семинарай хэшээл болоходонь хамтаараа зүбшэн хэлсэхэдэнь ехэ туhатай байдаг.

Кружогууд байhыень семинарнууд болгоходо партийна hуралсалда аша туhатай байба. Политическэ болон юрэнхы эрдэмтэй хүнүүд бэеэ даагаад ном-шудалха дүршэлтэй болоо. Семинарнуудые эмхидхэхэдэ марксистско-ленинскэ теориие ёhотоор шудалха арга олгоно. Гэтэр партийна hуралсалда кружогууд огтолон хэрэггүй гэжэ болохогүй. Залуу коммунистнуудта, мүн политическэ эрдэмээ дээшэлүүлжэ эхилhэн хүнүүдтэ пропагандистын туhаламжа хэрэгтэй.

Партиин түүхын номой гарахатай хамта мүнөө олохон партийна организацинууд ехэнхидээ семинарнуудые эмхидхэхэ дурадхал оруулна. hуралсал иигэжэ эмхидхэхэдэ хүнүүд бэеэ даагаад hуралсаха, hүүлээрэнь партиин түүхээр шудалжа байhан темээрээ семинарай хэшээлдэ хабаадаха болоно. Энээнэй ашаар хүнүүд үзэhэн юумэеэ hайса ойлгохо байна. Энэнь hайшаалтай.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, мүн алба хаагшадай теоретическэ болон экономическа эрдэмэй дээшэлүүлхэдэнь теоретическэ конференцинүүд ехэ туhатай байгаа гэжэ дүй дүршэл харуулба. Партийна hуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ марксистско-ленинскэ теориин асуудалаар 105 конференци, тодорхой экономикын асуудалаар 28 конференци үнгэргэгдэбэ. Научна комунизмын шухала шухала асуудалнуудаар үнгэргэгдэдэг теоретическэ конференци партийна hуралсалай шухала зүйл мүн. Теориин асуудалнуудаар олон ном уншаhанай, үзэhэнэй hүүлээр хүнүүд иимэ конференцидэ хабаададаг гээшэ.

КПСС-эй XXI съездын hүүлээр партиин бүхы айкомууд конференци үнгэргэhэн байна. Жэшээнь, партиин Баргажанай айком 5 газарта иимэ конференци үнгэргөө. Эдээндэнь 600 гаран хүн хабаадаа. 70 хүн лекци бэлэдхэжэ уншаа. Железнодорожно райондо үнгэргэгдэhэн теоретическэ конференцидэ 117 хүн хабаадаа.

КПСС-эй Кударын айком марксистско-ленинскэ теориин болон коммунизм байгуулгын шухала шухала асуудалнуудаар мүн лэ иимэ конференцинүүдые үнгэргэhэн байна. Гадна энэ аймагта экономическа 5 конференци үнгэргэгдөө.

Коммунистнууд болон хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй бодото ажалда экономическа конференцинүүд ехэ туhаламжа хүргэдэг байна. Экономическа эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ, наука болон түрүүшүүлэй туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ туhалдаг, эрдэм ухаа үйлэдбэри хоёрые холбохо хэрэгтэ иимэ конференци ехэ туhатай байдаг юм. Олон аймагуудта экономическа конференцинүүд үнгэргэгдөө. Промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай продукциин өөрынь үные химдаруулха, ажалай эмхидхэл болон түлбэриие hайжаруулха гэхэ мэтын асуудалнууд эдэ конференцинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Конференци үнгэргэхын тула ехэ hайнаар бэлэдхэдэг байна. Жэшээнь, аймагай предприятинууд болон колхозуудай бүтээн гаргадаг продукциин өөрынь үнэ химдаруулха арга тухай конференци үнгэргэхээ бэлэдхэжэ байха үедөө партиин Прибайкалиин айком предприятинуудаар суглаануудые үнгэргөө. Тусхай комиссинууд промышленна предприятинуудай, колхозуудай экономикотой танилсажа шэнжэлбэ. «Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй замаар», «Ерээдүйн тээшэ алхам» гэhэн киножурналнуудые аймагай газетын редакци бэлэдхэжэ гаргаа. Байгалай леспромхозой хүдэлмэришэдэй шэнэ технологи нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэжэ байhан тухай, Кударын аймагай культбазануудай дүй дүршэл тухай эдээн соо хэлэгдэhэн байгаа. Энээнэй hүүлээр үнгэргэгдэhэн конференци дээрэ промышленностиин, хүдөө ажахын продукцинуудай өөрын үнэ химдаруулха, колхозуудта ажалай нормо тогтоохо дурадхал баталан абтаа.

Семинарнууд болон конференцинүүдые үнгэргэдэг болоходо коммунистнуудай бэеэ даагаад hурадаг hуралсал энээнтэй хамта шиидхэгдэнэ. Үнэндөө бэеэ даагаад hуралсадаг коммунистнуудай хэрэг ямар байнаб гэхэдэ (республика дотор 2600 хүн иигэжэ hурадаг тоотой), политическэ hуралсалайнгаа түсэб олонхинь дүүргэдэггүй байна. Тиихэдэ партийна организацинууд эдээндэ ехэ эрилтэ табидаггшьегүй. Иихэдээ бэеэ даагаад hуралсадаг коммунистнууд ёhо дүүргэдэг болоно гээшэ. Эгээл иимэhээ бэеэ даагаад политическэ эрдэмээ дээшэлүүлжэ байhан коммунистнуудые теоретическэ, экономическа конференци, семинарнуудта эдэбхитэйгээр хабаадуулхада зохистой, зүбтэйшье байна.

hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэжэ байхадаа партийна организацинууд семинарнууд болон конференциин hайн дүршэлые хаража үзөөд, коммунистнуудай hуралсалые тодорхойлхо ёhотой.

П. Гершман, КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таhагые даагшын орлогшо.

Эмхидхэлэй хүдэлмэриин һулаһаа

Зэдэдэ нооһо хайшалалга муугаар ябуулагдана

Зэдын колхозууд хонёор олон. Тэндэхи уужам тала, ургамал ногоон, уһа горхонууд хонин һүрэгэй хүшэлхэ, нооһоёо һайнаар ургуулхадань баагүй тааруу. Гэхын дашарамда, тиишэнхи колхозуудай хонидой үүлтэр үни һайжаранхай, олонхинь нарин ба нарибтар нооһотой болонхой.

Байгша ондо тус аймаг 2040 центнер нооһо гүрэндөө тушааха, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо абаха уялгатай. Тэрэнь хэдэн суглаан, зүблөөн, заседани дээгүүр зүбшэн хэлсэгдэһэн, һайшаагдаһан, баталагдаһан байха.

Абаһан эдэ уялгануудаа бэелүүлхэ саг эгээл мүнөө үсэдэ ябажа байна ха юм. Тиин гэһээ колхозуудта хони хайшалалга, гүрэндэ нооһо тушаалга ямаршье гуримгүйгөөр ябуулагдана, түсэбэйнь дүүргэлтэ һая гушаад процентдэ дүхэжэ ябана. Илангаяа Ленинэй нэрэмжэтэ, «Октябрь», Коммунизм» колхозууд гүрэндэ мүртэй нооһо тушаагаагүй байһаар.

Нооһо тушаалгаар аймаг дотороо дунда зэргэдэ ябаһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Хайшалдаг агрегадта һүрэг хони туужа асарха юм. Тиигээд гансашье хони үлөөнгүй хиргана. Шэрүүбтэр нооһотой хөөрэнхэй хонид, мүн нарин ба нарибтар нооһотой хөөрөөдүй хонид нэгэн доро нюсэгэрнэ. Тиигэжэ тус колхоз нарин, нарибтар нооһотой хонидоо хүсэд хөөрөөгүй байхадань хайшалаад, хэдэн сантиметрээр богони нооһо абана, тиигэжэ килограмм нооһон бүриин хэдэн түхэригэй гарзада ажахыгаа унагаана гэжэ сэхэ мэдүүлхэ шухала. Колхозой правлени, партийна организаци, түбхын түрүүндэ колхозой ахалагша зоотехник А. И. Фирсов отарынгаа хонидые нэгэ доро хайшалуулаад дүүргэхэ гэжэ зарим хонишодой хэлэхэдэ, үгэдэнь ороод, һайса хөөрөөдүй хонидые хайшалуулна бшуу. Һаяхан Гэгээтын отделенидэ хайшалагдаһан хонидыень харахада хүлдөө, гэдэһэндээ, һуга самидаа һүбсэг нооһо нарбуулһан, үгышье һаа, арһаяа хайшаар хаха ерүүлһэн юумэд хорёо соо байба. Тэндэ колхозой ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд үгы. Хонинной үтэжэ шатажашье байгаа һаань, хэрэгсээхэ хайхарха хүн байхагүй. Колхозой ахалагша зоотехник нүхэр Фирсов өөрынгөө мэдэлдэ үшөө 2 зоотехнигтэй байһан аад лэ: «хони хайшалалгада оролсохо сулөөгүйб, өөрөө ябагаар ябахаһаа бэшэ аргагүйб, унаа намда колхозой правлени үгэнэгүй» гэжэ нюдөөшье сабшангүй дуугарха юм. Гурбан колхозые нэгэдхэн томодхоһон, аймаг соогоо нилээд томо ажахы болохо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша зоотехник ябагаар ябахаһаа бэшэ аргагүй гэхэдэ хэн этигэхэб?

Энэ колхоз хамтадаа 24 мянган хонитой. Тэдэнэй гурбанайнь нэгэн хайшалагдаа, теэд түрэндэ тушааһан нооһониинь түсэбэй арбаад гаран процент болоно. Юундэ тиимэ ушарал тохёолдооб гэхэдэ, хайшалагдаһан нооһон агрегадуудай хажууда, зарим ушарта бороо хурада шиигтэжэ гү, али халуун наранда хүнгэртэрөө хатажа байдаг, гүрэндэ түргөөр тушаагданагүй.

Үшөө нэгэ колхозые жэшээ болгожо үзэе. «Октябрь» колхоздо нооһо хайшалалга баһал таамагаар, эмхи гуримгүйгөөр ябуулагдана. Зоотехник нүхэр Тарнуев баһал Фирсовтэ адлирхуугаар хүдэлмэрилнэ. Хонишон Исаевай отарын хонид булталаа хайшалагдаа. Нёдондо жэлдэ хонин бүриһөө 2,7 килограмм нооһо хайшалһан аад, энэ жэлдэ 200—250 граммаар бага нооһон абтаа. Мүн хонишон Дондоковой отарын хонидһоо нёдондонойхиһоо килограмм шахуугаар бага нооһон хиргагдаа юм. Иимэ бэрхэшээлтэй ушарал юун дээрэһээ тохёолдобоб? Хөөрэһэн, хөөрөөгүй нооһотой хонидоо мүн лэ гансата хайшалаа, хонин бүхэнэй нооһые «алтанда адляар» хаража үзэнэгүй, хонин бүхэнһөө арбаад түхэригэй нооһо дутуу абаад табина.

Бүхы Зэдэдэ гансашье килограмм шэлэгдэмэл нооһон абтаагүй байһаар. Тиимэ олон хонидтой аймагта эрхим нооһон ургаагүй гэхэ болоо һаа буруу. Шэлэгдэмэл нооһон илгагданагүй, ондоо нооһонтой худхагдаад лэ тушаагдана гэжэ сэхэ хэлэе. Нооһонһоо сэбэр һэбэрдэһэнэй гараса олонхи ушарта 50 процентһээ дээшэ байнагүй.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой зоотехник нүхэр Трутнев гэдэг колхозойнгоо хэды центнер нооһо тушааха түсэбтэй байһаниие мэдэнэгүй.

Аймагай олонхи колхозуудта тодхогдоһон нооһо хайшалдаг агрегадууд булталаа шахуу элдэб хэрэгсэлээр, частяар, хайша тошиилаар ходо дуталдадаг. Нооһо хайшалагшадай дунда социалистическэ мүрысөөн хайша хэрэгээр эмхидхэгдэнэ, тэдэнэй ажалай нормо болон мүнгэн түлөөһэн олонхи колхозуудта лаб табаар тодорхойлогдоогүй байһаниинь гайхалтай. Хонинной нооһо хайшалха гээшые имагтал бар хүсэнэй ажал бэшэ гэжэ ойлгохоор байгаа. Урдань нооһо хайшалһан, дүршэлтэй болоһон хүгшэд имагтал онол шадабаринигаа ашаар шадамараар, шанар һайнтайгаар нооһо хайшалдаг гэжэ дээрэ дурсагдаһан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд юундэ ойлгоогүй юм? Һургуулиин үхибүүд олоороо нооһо хайшалалга дээрэ хүдэлнэ. Энэнь ехэ һайн. Үхибүүд зундаа ажалай дүй дүршэл олохо, мүн колхоздо ехэ туһа хүргэхэ байна. Тиигэхын хажуугаар һурагшадые, мүн бүхы нооһо хайшалагшадые нооһоной шанар тодорхойлхо, класс классаарнь илгаха, сэнгыень мэдэдэг болгохо гэхэ зэргын юрэнхы ойлгомжонуудтай танилсуулаа хада тэдэнэр колхоздо тон ехэ олзо доход оруулдаг хүдэлмэри хэжэ байһанаа мэдэрхэ, ханамжатайгаар, харюусалгатайгаар хандаха байгаа һэн ха.

Зэдын колхозууд гүрэндэ нооһо тушааха республикын түсэбэй дүүргэлтэдэ ехээр нүлөөлхэ байһыень мартажа болохогүй. Тус аймагай хүдөө ажахын инспекциин хүтэлбэрилэгшэд нүхэд И. В. Ильков, И. В. Харжеев гэгшэд хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ шанга эрилтэ табяагүй, тэдэниие нооһо хайшалалга, тушаалгада элсүүлэнгүй удаараа.

Ш. Бадлын.

ОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ БОЛОҺОН ХҮДЭЛМЭРИШЭН

22 наһатай үншэн хүбүүн районно военкомадай таталгаар 1944 ондо Улан-Үдын паровозо-вагонно заводто хүдэлхөөр ерэһэн байгаа. Тиихэдээ Дамби-Нима Норбоевич городто түрүүшынхеэ ерээ һэн.

Заводто ерэһээр нүхэр Самбуев шэрэм шудхадаг цехтэ гурба һарын турша соо һурагшаар хүдэлөөд, удаань электрическэ пеэшэндэ хүдэлжэ эхилһэн юм.

—Нэгэ мэргэжэлтэй байхын орондо хэды мэргэжэлтэй болохомни,—гэжэ Дамби-Нима тэрэ үедэ шиидээ һэн. Жэл үнгэрөөд байхада һанаһандаа хүрэжэ, наймадахи разрядтай болоод, шэрэм шудхадаг бригадын бригадираар дэбжүүлэгдээ һэн. Нүхэр Самбуев 1948 ондо үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэл гаргадаг цехтэ токарёор ажаллаад, удаань прессовщик болоо һэн. Тэрээнэйнгээ һүүлээр нүхэр Самбуев слесарь, заһабарилагша болоһон юм.

—Манай залуу мастер Дамби-Нима Норбоевич юушье хэжэ шадаха,—гэжэ цехынхид хэлсэдэг.

1951 онһоо хойшо нүхэр Самбуев уралан нарижуулгын олон дурадхал оруулаа. Энээнһээ урда тээ нэгэ халаан соо карбидна тарын хабхаг 500-һаа үлүү хэгдэдэггүй байгаа һаа, нүхэр Самбуевай дурадхалай үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэнэй ашаар 4 дахин олоор бүтээгдэдэг болоо.

Олон мэргэжэлтэй энэ уралан нарижуулагша бусадшье дурадхалнуудые оруулжа, цехынгээ хүдэлмэришэдэй ажалые али болохоор хүнгэдхэнэ.

Заводой түрүү хүдэлмэришэн долоон жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэд, эдэ үдэрнүүдтэ улам һайнаар ажаллана.

С. Балдуев.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭИ ҺҮҮЛЭЭР

«САБШАЛАН ДЭЭРЭ ХҮДЭЛМЭРИ ҺУЛААР ЯБУУЛАГДАНА»

Иимэ гаршагтай статья манай газетын майн 19-нэй номерто толилогдоһон байна. Баргажанай аймагай олонхи колхозуудта сабшалан уһалжа, үтэгжүүлжэ һайжаруулха ажал муугаар эмхидхэгдэнхэй, луговодуудай звенонууд ажаллангагүй гэжэ тэрэ статья соо тэмдэглэгдэһэн юм.

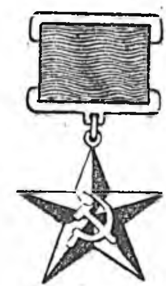
—Сабшалан һайжаруулха тухай асуудал май соо аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, энэ дутагдалые усадхаха хэмжээ-ябуулга хараалагдаа.

Энээн тухай КПСС-эй Баргажанай айкомой секретарь нүхэр Малыгин манай редакцида мэдээсэбэ.

«САБШАЛАН, ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ»

Хоринн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба», Хоринн совхозой сабшалан болон тарялан дээрэ адуу мал, хони ямаан бэлшэжэ ябана гэһэн бэшэг манай газетын майн 19-нэй номерой «халаахай» соо толилогдоо һэн.

КПСС-эй Хоринн айкомой секретарь нүхэр Рандинай манай редакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Энэ бэшэг фермэ, бригадануудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, заагдаһан дутагдалнуудые усадхаха тушаа зохихо хэмжээн абтаа.

Совхозой суута хонишон

ОЧЕРК

Хүнгэн солбон, хүдэр ажалша Балдан үбгэниие харахан хүн жара наһанай жаргал эдлэһэн суута хонишон гэлсэгшэ. Хэһэн юумэнэйнгээ хараа бараа харуулангүй, түргэ мэргээр, нарин нягтаар бүтээдэг. Түрүү дүй дүршэл ходоодоо хэрэглэдэг, мэргэжэл шадабаряа үдэр бүри дээшэлүүлдэг хадань һали боли, хайша хэрэг хүдэлдэг хүнүүдэй тэрээнтэй тэнсэжэ, тааража хүдэлхэншье бэрхэтэй.

Энэ хадаа Борьёогой үүлтэртэ хониной совхозой түрүү хонишон Балдан Самбуевич Дабаев гээшэ. Совхоздо хүдэлжэ эхилһэн үдэрһөө хойшо хэһэн ажалыень тоолоходо олоншье юумэ хэлэгдэхэгүй. Ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлажа, алдар сууда гараһан хонишон гэһэн тобшо намтартай. Теэд энэ үсөөхэн үгэнүүд соо үбгэн хонишоной олон жэлэй магтаалта ажал, онол шадабари шэнгэнэ.

Арбан гурбан жэл соо хони харууһалхадаа Балдан Самбуевич юу үзөө, хараагүйб даа! Хатуушагшье, элбэгшье жэлнүүдые үнгэргөө ха юм. Үбһэ тэжээлээр дутаха, үбэлэй хүйтэндэ шэрбэгдэхэ, нэрбэгдэхэ, ган зуниие гаталха зэргээр элдэб бэрхэшээлнүүд дабагдаа. Тэрэ үе соогоо эхэшье, һубайшье хонидые харууһалаа, хүсануудыешье, мүн жэжэ малшье даагаад туршаа.

Тиимэ малшанда ямаршье хүдэлмэри бэрхэтэй бэшэ, дааһан хэрэгээ ходоодоо арюун нангинаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр дүүргэдэг. Тиимэл хадань совхозой 3-дахи фермын хүтэлбэрилэгшэд энэ хонишондо харюусалгатай, хүндэтэй ажал даалгадаг болоо. Теэд «наһатай болооб, ядалдад гэхэ аа гүб» гэжэ хэзээдэшье янга бариддаггүй, ажал хэхэ бүреэ эдэбхи орожо, эршэ хүсэ абадаг, ха юм.

Балдан Самбуевич үтэлөөб гэжэ хүнэй хойно орохо дурагүй, шэнэ болоһон юумэ дэмжэлсэн, тэрэнэй холоо барилсадаг. Хонин һүрэгые хүгжөөхэ талаар шэнэ долоон жэлэй түсэб тэрэнэй зориг дээрэ зориг нэмэгээ. Парти, правительствын анхаралаар хаба шадал оролон хонишон буришье дуратай, баяртайгаар ажаллана. Дүршэлтэй хонишон Дабаев совхозойнгоо ажалда ушаралдаһан дутуу дундануудые хэзээдэшье тэсэдэггүй. Хонин һүрэгһөө олзо доходой багаар абтадаг, хонидой үсөөнөөр хурьгалдаг, нооһо багаар абтадаг шалтаганиие Балдан Самбуевич үни холын бодожо үзэдэг байгаа. Тэрэ жэлһээ жэлдэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулдаг. Мүн лэ Балдан Самбуевич өөрөө һайн техник-осеменаторай мэргэжэлые шудалжа, хонидоо саг болзор соонь, һайн шанартайгаар үрэжүүлдэг.

Хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ хэрэгые Балдан Самбуевич тон һайшаажа, өөрынгөө ажалда хэрэглэдэг болонхой.

—Хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ хэрэг Балдан Самбуевичын отарада хамагһаа түрүүлэн, үрэ дүн һайнтайгаар нэбтэрүүлэгдээ һэн. Үбгэн хонишон энэ хэрэг үүсхэлшэнь байһан дээрэһээ отарынгаа хонидые алдангүй ороондо оруулжа, тэрэнэй ашаар 1957 ондо нэгэшье хони һубайруулаагүй. Тэрэнэй бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абажа, томо болгожо тушаагаа, хонин бүриһөө 3 килограмм 600 грамм нооһо абаа һэн,—гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат зоотехник Любовь Александровна Уварова урматайгаар хөөрэнэ.

—Зүгөөр хурьгадые үбэл олоор абаха гээшэ тиимэшье амархан хэрэг бэшэ. Үдэрэй хоёр—гурба бэшэ, хори—гушан хурьган гараха ха юм, —гэжэ үбгэн хонишон хөөрэнэ.

Хурьгадай үбдэхэ, хонидой тураха, үлбэртэхэ ушар үзэгдэдэг һэн. Юуб гэхэдэ, малай тэжээл дутамагтай дээрэһээ түрэхэ ойртоһон хонидоо үбэлэй бэлшээхэ баатай болодог һэн. Бэлшээридэ ябаһан хонидһоо үлбэр хурьгадай гараха, эхынгээ һүндэ садахагүй байдагынь мэдээжэ.

1958 он... Хонид заримдаа хээрэ хурьгална, тэдэниие хүшэ хүрэжэ зөөхэ хэрэгтэй. Нэгэтэ үдэшэ хонин дутаба. «Сэгээн сагаан саһан дээрэ хаана таһарһан мал гээшэб, яахадаа обёороогүй Бальжит гээшэб» гэжэ Балдан үбгэн гэмэрһээр, харанхы һүниие хаһа эсхэн, ябаһан газараарнь таамаг бэдэрнэ. Хүйтэншье гээшэнь! Зэдын Енхорой намагые уруудан үлеэһэн жабар ара нюрга руу хүйтэ даалган жэхылгэнэ. Эсэжэ, хүлөө татахань хүндэ болоошье һаа, тэрэнэй һанаа заашье амарнагүй. «Эхилээ һаа дүүргэхэ, бэдэрээ һаа олохо» гэһэн арадай аман үгэ малша үбгэнэй манажа ябаһан һанааһаань гарааагүй, хонёо оложол һалаа бэлэй. Тиигэжэ түл дээрээ нэмэри нэгэ хонёо хурьгатайнь оложо асараа һэн.

Хонидойнь байра хуушан, багахан, тэжээл дутамаг... Тэрэ жэл үдэр һүниие мэдэнгүй хүдэлмэрилжэ, арай шамайхан малайнгаа үбэлжэлгые үнгэргэһэн байгаа. Оролдосотой хонишоной ажал хүдэлмэри дэмы хосороогүй Тэрэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 123 хурьга абажа, бүрин бүтэн түлжүүлээ.

Балдан Самбуевичын отарада дүршэлтэй, ажал хүдэлмэридөө оролдосотой шударгы хонишод Долгор Норбоева, Бальжит Ранжилова, Дансаран Самбуев гэгшэд ажаллажа байдаг.

Һүүлэй 2—3 жэлэй туршада хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри энэ отара дээрэ ябуулагдажа, бүхы хонидынь нарин ба нарибтар нооһотой болгогдонхой. Балдан Самбуевич хонидоо зунай бэлшээриин үедэ эрхим һайнаар харууһалжа, бэлшээрээ зүбөөр хэрэглэжэ шададаг. Бэлшээринигээ газар хэды хэһэг болгон хубаагаад, нэгэ хэды хоноод лэ тэрээнээ һэлгүүлжэ байжа адуулдаг. Мүн үе үе болоод лэ хонидоо хужарлуулаад, тэжээлэй дабһа эдюулээд, дура зоргоорнь уһалжа ябадаг байна.

Зунай үедэ үглөөгүүр эртээр, харанхы шахуу байхада хонидоо бэлшээридэ гаргаад, үдэшэ орой хашаандаа оруулдаг. Харууһалжа байһан хонидоо тус бүридэнь саг үргэлжэ ажаглажа, эдеэ хоолдоо ямар байһыень, бэеынь шадалай хэр зэргэ ябаһыень хараадаа абажа ябадаг.

—Хони адуулха, харууһалха тухай асуудалаар мал ажалай мэргэжэлтэдһээ зүбшөөл һуража, тэдэниие харууһалха, түлжүүлхэ хэрэгтэ ямар шэнэ юумэнэй бии боложо байһые һонирходогбди. Ажалдаа амжалта туйлахын тулада хүдэлмэридөө эрдэм ухаанай туйлалта, ажалай түрүү арга шадабари зоримгойгоор нэбтэрүүлхэ ёһотойбди, —гэжэ үбгэн хонишон мэдүүлнэ.

Хони адуулгаар баян дүй дүршэлтэй болоһон энэ хонишон бусад хонишодһоо нэгэ бага ондоохоноор ажаллана. Совхозойнь хонишод үбэлэй, зунай хоёр байратай юм. Тиихэдэ Балдан Самбуевичын отарынхид гурбан байратай юм. Юуб гэхэдэ, үбэлэйнгөө бэлшээри алмажа, хонидоо намар орой болотор холын бэлшээридэ ябуулна. Тиигэжэ дүтынгөө бэлшээриие хонидой хурьгалха үедэ хэрэглэдэг.

Үнгэрһэн жэлдэ хонидойнь зунай бэлшээри болохо Сагаан Нуурай, Аршаанай Добо ган гасуурһаа боложо муу ургасатай байһан дээрэһээнь хонидынь садахагүй байба. Хонидни яахадаа бүхэли үдэр соо амарангүй бэлшэнэ гээшэб гэжэ ажаглаһан хонишон хонидтоо сабшаһан зелёнко зөөжэ эдюулбэ. Тиихэдэнь хонидынь гансата һайжаржа, искусственна үрэжүүлгын үе хүрэтэр һайнаар хүшэлһэн байгаа. Ингэжэ зун, намартаа хүшэ абаһан хонид үнгэрһэн үбэлжэлгые тэсэмгэй һайнаар үнгэргөө.

Дүршэл ехэтэй хонишон үндэр наһатай болобошье, малайнгаа тэжээл өөрынгөө хүсөөр бэлэдхэжэ, зөөжэ абадаг заншалтай. Абаһан үбһэниинь шанар һайнтайгаар, арьбанаар хэгдэһэн байдаг. Тиимэһээ һая жэлэй малайнгаа үбэлжэлгые элбэг тэжээлтэйгээр, ядабаригүйгөөр үнгэргэдэг болонхой. Мүнөө хонишод отарынгаа бүхы 682 эхэ хонидһоо хамта 824 хурьга абаад, бултыень бүрин бүтэн түлжүүлжэ байна. Суута хонишоной отарынхид 100 эхэ хонидһоо 121 хурьга абанхай.

Совхозой суута хонишон Балдан Самбуевич Дабаев шэн габьяата ажалаараа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Эхэ оронойнгоо иимэ үндэр хайрада хүртөөд байхадаа Балдан Самбуевич «Бүри һайнаар ажаллахаб »гэжэ мэдүүлнэ.

С. Табдаев.

ДООДО НУГЫН САБШАЛАН ДЭЭРЭ

Хонхосог газарнуудтаа тэргын голдо хүрэмэ, тэгшэ талада мориной табгайсаа уһан соогуур махажал ябанабди. Багахан хүнгэн тэргэ дээрээ хашалдажа һууһан гурбан үбгэд зүүн ташалан өөдэ дахуулаад ябажал байна. Хайшаашье хара— сэсэг набшаар бурхөөгдэһэн хүхэ ногоон зүлгэ. Хэдэн зуун гектар дээрэ нэмжыһэн нарай зөөлэн ногоон хойноһоо хургаһан һалхинда эльбэгдэн, иишэ тиишээ долгитон мирална.

—Манайш үбгэд тээ тэрэ хойто энгэрэй жалгын баруун хажуу руу орожо ерэһэн һубагтаа абаашаха гэжэ дахуулаад ябажа байна даа,—гэжэ фермые эрхилэгшэ Даша-Цырен Бадмаевич Ванчинов хэлээд, саашань үргэлжэлүүлнэ:—Үбэл байхаһаа тооной ажаллаһан газарынь гээшэ. Тэрэ саада жалга соогуур Сэгээдэй гэжэ горхон урдадаг. Жалгамнайшье тиимэл нэрэтэй ааб даа. Энэ жалгын аманһаа тээ саана үбгэднай үбэл байхаһаа эхилээд ехэ хүдэлмэри хээ юм.

Энэ үедэ урдамнай догшуулжа ябаһан үбгэдэй нэгэн эрьежэ, фермые эрхилэгшэдэ хандача:

— Даша-Цырен, энэ хойто ташалангай сабшалан гушаад жэл соо сагаан байдаг аад, мүнөө жэл лэ голойнгоо ногоонһоо өөрэгүйгөөр ургажа байна бшуу даа. Юун болоо гэжэ һананаш—манай уһалһанһаа гү, али шиигтэй, бороотой байһанһаа гү?

— Али алиниинье байгаа юм бэшэ гү даа.

— Харални—«али алиниинье байгаа юм бэшэ гү даа» гэнэл, энэ шолмошни. «Садахада—сагаан хониной һүүл гашуун» гэһэнһээ удхатай, энэ хабтагай ташалан нэмэжэ сабшахаб гэжэ лаб найдахадаа үбгэдэйнгөө хэһэн ажалые мэдэгшэгүй болохосо һананал,—гэжэ үбгэжөөл мухөөнэ.

— Нааданаб даа, үбгэд: уһалаагүй һаамнай, энэ добуунһаа юун гараха һэм. Бороотойш байхада сагаан лэ байдаг һэн гүб даа. Хабар эртээнһээ эхилэн, уһалжа байһанайл ашаар иимэ ногоон ургажа байна ха юм,—гэжэ Даша-Цырен Бадмаевич хүхилдэжэ садаһанайнгаа һүүлээр хэлэнэ.

Одоошье үбгэд ташалангай дээдэ үзүүртэ, арын захада хүрэжэ, морёо зогсообо. Хойто хадын үбэрһөө, бүлэг тэрэнгинүүдэй дундуур гаража ерэһэн һубагаар ташалан руу багахан горхоной уһан сорьёлон урдажа байна. «Жалгань тэрэ зүүгээр аад, энэ хадын үбэр дундаһаа яагаад уһан урдажа байна гээшэб?» гэжэ асуухада фермые даагша «үбгэдэймнайл тугаарай бэсэ һайрхажа ябаһан юумэниинь лэ даа, өөһэдөө дээрэ хөөрэхэ байха даа» гэжэ хүхинэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гурбан луговод үбгэжөөл Сэгээдэй жалгын горхонһоо татаһан һубагайнгаа эхин багта ажаллажа байна.

— Манайшье тиимэ аймшагтай, хүнэй һанаанда орошогүй юумэ хэжэрхиһэн хэрэг бэшэ даа. Урдань үгэ эсэгэнэрэйнгээл хэрэглэдэг байһан аргые хэрэглээ зомди,—гэжэ Даша-Доржо Гомбоев үбгэн захална. —Энэ зүүн Сэгээдэй гэжэ жалгын адагһаа тээ дээхэнүүр ехэ гэгшын тошо гаргаад, обогор ондолитой болоходонь мүлһэн дээгүүр дүрбэн зуугаад метрын газарта һубаг татажа, энэ баруун хажуу руунь уһа урадхуулаабди. Тошо хүргэжэ, ондоли тогтоогоогүй һаамнай, горхоной һаба доро байжа зүүн хэлтэгы тээшээ, жалга руугаа уһаниинь урдашаха байгаа гүб даа. Обогор ондоли тогтоожо, уһаяа үргэжэ үтөөд, тэрээн дээгүүр һубаг татажа, баруун добуун дээгүүрнь урдуулжархёо ха юм бибди.

Ингэжэ Хоринн совхозой табадахи фермын луговодууд Доржо Чимитов, Даша-Доржо Гомбоев, Цыдын Базаров гэгшэд урдань хэрэглэгдэжэ байгаад, орхигдошоһон һубаг дахин һэргээжэ, фермынгээ сабшалангые горьтойхоноор үргэдхэһэн байна. Мүн Доодо нугын сабшалангай доодо үзүүрээр үшөө нэгэ шэнэ һубаг татажа, ехэхэн газар нэмэжэ уһалаа. Тиигэжэ эндэхи 400-гаад гектар сабшалан бүхыдөө уһалагдадаг болоо.

Хүхюун хүнүүдэй сугларһан газарта ходол наада энеэдэн гаража байдаг гээшэ ха. Халуун шанга наранда хүлһэ адхатараа ажаллажа байһан үбгэжөөлнүүдэй нэгэн нюргаяа тэнилгэжэ, хүрзээ хажуу тээшэнь, һубагай эрмэг дээрэ хадхажархёод, нухэдтөө хандана:

— «Үүлэнэй забһарай наран шанга» гэһэнһээ удхатай, яатараа шарана бөө. Цыдын, юрэдөө тэндэз тонгойгоод шагнал даа: ногоомнай абяа гаража байгаад урганагүй гү?

— Тас-няс! гэжэ байгаад урганагүй гэжэ гү? Тиихэдээш тороогүй. Үгы манай фермые эрхилэгшэ шагнаг лэ, ажалыемнай шалгажа байхадань өөрэгүй ха юм,—гэлдэжэ баһал булта хүхилдэнэ.

Нээрээшье, иигэжэ хурьһэнэйнь гүйсэд садатар, уһа шабар болотор уһалһан газарта иимээр наранай шаража байхада ногоон үдэр, һүнеэр ургангүй яахаб! Энэ жэлдэ гурбан луговодууд Доодо нугынгаа сабшалан дээрэһээ гектар бүриин хори—гушан центнер эрхим шанартай үбһэ хуряаха зорилготой.

— Шэбхэжүүлһэн зарим газартамнай дээшэшье, гушаад—дүшөөдшье бухал гаража болохол байха даа,—гэжэ Доржо Чимитович баяртайгаар хэлэнэ. Тээ доро харагдажа байгааша малай байрын газаагуурхи бууса шадарай 15 гектар газарта үтэг хэжэ шэбхэжүүлэнхэйбди. Тэндэш одоол бухалнууд барсайжал бодохо ёһотой.

Тийһээршье байтэр үбгэд ташалангайнгаа һубагай эхин багай хүдэлмэриие дүүргэхэ тээшээ боложо, голойнгоо сабшалан дээрэ хүдэлхэеэ мори тэргэеэ хүллэжэ захалба. Энэ үедэ луговодууд фермые даагшаһаа элдэб асуудалнуудые һуража, ажал хүдэлмэриин ябасаар һонирхоно.

Агууехэород, бурят арадуудай хуби заяагаа ниилүүлһээр гурбан зуун жэлэй алдарта ойн найрай хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тулада фермынгээ һаалишад, мал адуулагшадай, хонишодой, таряан ажалшадай ямараар оролдоһон тухай Даша-Цырен Бадмаевич хөөрэжэ үгэбэ. Фермэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 700-гаад литр һү һаажа, совхоз соогоо түрүүлжэ ябанхай. Энэ үедэ үбһэ хуряалгада бэлэдхэл дүүрэжэ байна. Морин косилканууд заһабарилагдаад, морин тармуурнуудай заһабари дүүрэжэ байна. Аса, тармуур, хажуур, алха, дүшэ гэхэ мэтэ хэгдэжэ, худалдан абтажа, хсмууд, тоног, аргамжа, боожо бэлдэгдэжэ байна.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр ябатараа нэгэ мэдэхэдээ голдо хүрэжэ ерээд байбабди.

— Сэхын хэлэхэдэ, энэ сабшаланһаа үшөө хоёр дахин ехэ үбһэ абаха арга бии, —гэжэ луговод Даша-Доржо Гомбоев хөөрэнэ.—Уһалаашье һаа, мүртэй ехэ газар шэбхэжүүлжэ хүшэ хүрнэгүй бшуубди. Хэрбээ һайнаар шэбхэжүүлжэрхёод, хоёрложо, гурбалжа байгаад уһалжархёо һаа...

— Зүб хэлэнэт,—гэжэ фермые даагша тодожо абан харюусана. — Эды машина, техникэтэй, хүсэ ехэтэ тракторнуудтай байгаад, сабшалангуудаа шэбхэжүүлжэ шададаггүй манай зэмэ.

Долоон жэлэй түсэбөөр хоёр-гурба дахин ехэ һү, мяха, үндэгэ, нооһо абадаг болохо зорилго табяад байхадаа сабшалангуудайнгаа ургасые баһал хоёр-гурба дахинаар дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

— Зүб даа, зүб!—гэжэ луговодууд зүбшөөнэ.—Мандаа трактор, машинаар туһалаа һаатнай. Доодо нугадаа хоёр-гурба дахин олон бухал бодхоохол гээшэбди.

Иигэжэ малайнгаа ашаг шэмые түргэнөөр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэһэн Хоринн совхозой табадахи фермынхид мүнөө жэлһээ эхилэн сабшалан уһалха, һайжаруулха талаар горьтой хүдэлмэри хэжэ байна. Фермын 2 мянгаад гектар сабшалангай гурбанай хоёр хубиһаа үлүүнь хоёрложо, гурбалжа байгаад уһалагдаа. Сабшалангай газар дээрэ 2700-гаад тонно наг шэбхэ гаргажа тараагдаа. Теэд энэмнай үшөөл тон бага гэжэ өөрөөшье мэдэрнэ. Фермэдэ хамта 17 хүн ондоо ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, сабшалан уһалха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэридэ табигдаһан байна. Үбэлдөө, хабарай эхеэр Сэгээдэйһээ гадна, Амгаланта, Хужарта, Мойһото, Һаяла, Эжэтэ горхонуудай урдажа байһан һэба хаагдажа, тошо халяагдаад, сабшалан дээгүүр уһаниинь урадхуулагдаа. Хамта 250 мянган кубометр тошо халяагдажа, ондоли гаргагдаһан байна. Энээнэй ашаар мүнөө фермын сабшалангуудай ургаса хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар, үндэр, үдхэнөөр ургажа байна.

— Сабшалангуудаймнай ургаса һайн лэ байна. Ингээд наранай шараха, манай саг соонь хуряажа абаха хэрэг лэ үлөө,—гэжэ фермын партийна организациин секретарь Галсан Цыренович Цыренов баяртайгаар мэдүүлнэ.

Энэ жэлдэ фермынхид звенонууд боложо хубаараад, үбһөө хуряаха гэжэ байнхай. Үсөөхэн хүн ажаллахадаа хэһэн хүдэлмэриингөө, суглуулһан бухалнуудайнгаа зэргээр ажалай түлөөһэ, нэмэлтэ түлбэри абаха тулада булта оролдосотойгоор хүдэлмэрилхэ байна гэжэ элирүүлэгдээ. Теэдшье энэ фермын сабшалангууд тарүү, гол горхонуудай һужаа, нуга тохойнуудта байдаг тула звенонууд боложо хубаараад үсөөн хүнүүдэй ажаллахада таарамжатай.

Эндэ гансашье үбһэ ногооной ургаса һайн бэшэ, орооһо тарянай, кукурузын болон бусад ургамалнуудай ургаса хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн. Россин гүрэнтэй Бурят оронойнгоо һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн ехэ баярые найрлаад, Ленинэй орденоор республикынгаа шагнагдаһанда бури урмашан баясаһан Хоринн совхозой 5-дахи фермынхид мүнөө жэл малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха зорилго урдаа табиба.

Үбдэгһөө дээшэ үндэр, үдхэн бүшмэг ногоотой Доодо нугын, Хүрьбэ голой, бусад багахан гол горхонуудай нуга тохойнуудай сабшалан дээгүүр һаяын үдэрнүүдтэ алха дүшын, хажуур булюугэй абяан соностожо, залуушуулай согтой хүхюун дуу хүгжэм зэдэлжэ захалхань.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Залуу мэргэжэлтэд хүдөө гарахань

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһэнһээ хойшо 300 жэлэй ойн баярай һайндэрэй урда тээ Бурядай гүрэнэй зооветеринарна институт бүлэг ветврачуудые бэлэдхэжэ гаргаа. Эдэ мэргэжэлтэд дээдэ һургуули дүүргээд, арадайнгаа ажахые улам бэхижүүлэлсэхын түлөө колхоз, совхозуудта хүдэлхэеэ гарахань.

Национальна кадрнуудые олоор бэлдэжэ гаргаха гэһэн партиимнай уряагай бодото хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһые зооветинститудай жэшээ дээрэ хаража болохо байна. Институт дүүргэжэ гарагшадай 42 процентнь бурядууд юм. Дүүргэгшэд бултадаа 30 хүрөөдүй наһанай зон. Энээн дээрэһээ харахада, эршэ хүсэн дундаа ябаһан залуу эрдэмтэд-врачууд ажалшадай түрүү зэргэдэ оролсохонь дамжагүй.

Үнгэрһэн гүрэнэй шалгалтын дүнгүүд эрдэмтэд-ветврачуудай өөһэдынгөө мэргэжэлые алишье талаһаань һайса мэдэхэ байһыень гэршэлээ. Институт дүүргэгшэдэй 60 процентнь бүхы экзаменаа «5», 30 процентнь «4» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр үгэжэ гараа. Ветврачууд В. Сумаров, Э. Матурова, Г. Шичкова, А. Плотников гэгшэд табан жэл соо эрхимээр һуралсаад, онсо шалгарба гэһэн тэмдэгтэй ветврачын диплом абаа.

Залуу мэргэжэлтэдэй саашанхи ажалдань эрхим амжалта хүсэе.

Зураг дээрэ: зүүн гарһаа онсо шалгараа гэһэн диплом абагшад: В. Сумаров, Э. Матурова, И. Швецов, Г. Шичкова, А. Плотников, В. Мичунов.

Н. Дамбаевай фото, текст.

Үхибүүдэй городой библиотекэ

Үхибүүдэй городой библиотекэ энэ хабар шэнэ һайн байшанда орожо, эдир уншагшадтаяа дүтэ барисаатайгаар хүдэлхэ зохид аргатай болоо һэн.

Энэ библиотекэ мүнөө үедэ 30 гаран мянган номтой, 3500 саг үргэлжын уншагшадтай юм. Городой һургуулинуудай һурагшадай олонхинь эдэбхитэй уншагшад болонхой.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ниитын хэмжээ-ябуулгануудые эршэмтэйгээр ябуулха дүүрэн аргатай болобо.

Партиин XXI съездын делегат В. Ловушкинтай, уран зохёолшод Данри Хилтухин, Раиса Белоглазова гэгшэдтэй һонирхолтой уулзалганууд үнгэргэгдөө. Тэдэнэр өөһэдынгөө хэжэ байһан ажал болон саашанхи түсэбүүдтээ эдир уншагшадые танилсуулаа.

Мүн библиотекэ соо үлгөөтэй «Календариин хуудаһанууд дэмы бү үнгэрэг», «Бидэнэр октябрятануудбди» гэхэ мэтэ зурагууд үхибүүдэй анхарал хандуулдаг.

Центральнашье, нютагайшье газетэ, журналнууд эндэ олоор захигданхай.

Хани барисаанай һайндэрэй үедэ «Ород бурят арадуудай 300 жэлэй хани барисаан», «300 жэлдэ ород арадтай», «Бурядай уран зохёолшод—үхибүүдтэ» гэһэн номой выставкэнүүд нээгдээ һэн.

Библиотекые даагша К. П. Жилкина иигэжэ хөөрэнэ:

— Хэрбээ урдань манай библиотекын уншагшад ушаралта ябадалнуудтай номуудые олоор уншадаг байгаа һаа, мүнөө техникын, биологиин, түүхын номуудаар ехэ һонирходог болонхой.

Уншалгын залай хүдэлмэрилэгшэд Е. Г. Зюзева, А. Т. Евстафьева гэгшэд уншагшадай эрилтэдэ һайнаар хандадаг тула тэдэнэйнгээ дунда хүндэтэй боложо шадаа.

Үрэ ехэтэй ажалайнгаа түлөө Улан-Удэ городой үхибүүдэй библиотекэ 3-хи шатын диплом болон 3000 түхэригэй элдэб номуудаар шагнагдаа.

И. Байкальский.

„БАЙГАЛАЙ ТОЛОН" ЖУРНАЛАЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

Бурядай АССР-эй уран зохёолшодой Союзай, соелой культурын министерствын орган болохо «Байгалай толон» гэжэ литературно-уран һайханай, ниитэ-политическэ журналай ээлжээтэ 3-дахи номер һаяхан хэблэгдэн гараба.

Хоёр арадай хуби заяагаа нэгэдүүлһээр 300 жэлэй ойдо энэ номер зорюулагдана.

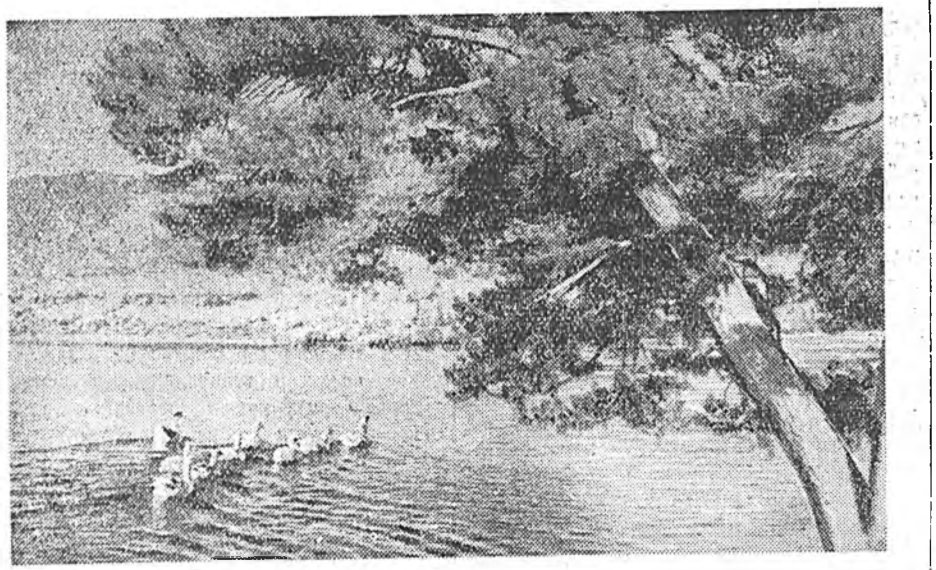
«Хани барисаанай дуун» гэһэн Николай Дамдиновай шүлэг журналай эхиндэ толилогдоо. Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр И. Елаев «Бурят ороной долоон жэл» гэһэн статья доторoo республикын промышленностиин, хүдөө ажахын, соёл культурын долоон жэлдэ ямараар хүгжэхэ байһан тухай тодорхойгоор бэшээ.

«Бурядай залуушуул» гэжэ газетын редакцида хүдэлдэг залуу уран зохёолшо Исай Калашниковай бэшэһэн «Һүүлшын сухарилта» гэжэ романай түрүүшын хубинь энэ номерто хэблэгдээ.

«Манай асуудалда харюу» гэһэн гаршаг доро артистнуудай, уран зохёолшод, уран зураашад болон композиторай статьянууд портредүүдтэйгээр толилогдоо. Тэдэнэр декадада бэлэдхэл тушаа һанамжануудаа бэшэһэн байна. Мүн эндэ Владимир Петоновой шүлэг, Цэрэн Галановай, А. Жамбалдоржиевай рассказууд толилогдонхой. 70 наһанайнь ойтой дашарамдуулан Бурядай уран зохёолшо Хоца Намсараевта «Байгалай толон» журналай эльгээһэн амаршалга, Ирина Муруевагай зохёоһон «Хани басагад» гэжэ нэгэ үйлэтэй зүжэг, Жан Зиминэй шүлэгүүд «Уран зохёолой нэгэдэлһээ» гэжэ гаршаг доро хэблэгдэнхэй.

Түүхын эрдэмэй кандидат Б. Цыбиковэй бэшэһэн «Росситай нэгэдэһээр 300 жэлэй ойдо» гэһэн ехэ статья журналда толилогдобо.

Мүн уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаевай статья, номой шэнжэлэлнүүд толилогдонхой.

ЗУНАЙ ҮЕДЭ. А. Мантаевай фотоэтюд.

Хилын саанаһаа

„Эбтэй зетэйгээр ажаһууха"

Совет айлшад Детройтдэ ерээд байна

ДЕТРОЙТ, июлиин 8. **(ТАСС-эй корр.).** США-гэй автомобильна промышленностиин томо центр—Детройт городые Ф. Р. Козлов, советскэ делегациин бусад гэшүүд үсэгэлдэр хараа. «Детройт Эдисон компаниин» президент Уоркер Сислерэй уряалаар совет айлшад энэ компаниин электростанциие үглөөгүүр хараа. Фордын «Ривер руж» гэжэ заводые энэ станци хангадаг юм. Электростанциин секцинүүд соогуур ябахадаа Ф. Р. Козлов тэрэнэй хүдэлмэриин яажа эмхидхэгдэдэг байһые һонирхоо, совет энергетигүүдэй дүй дүршэл тухай Америкын мэргэжэлтэдтэ хөөрэжэ үгөө. Мүн хүдэлмэришэдтэй хани ёһоор хөөрэлдөө, тэдэнэй ажалай эрхэ байдал, салин хүлэһэн тухай асуугаа.

Электростанциһаа гарахадань, совет эрдэмтэдэй һүүлшын туйлалтанууд тухай хөөрэжэ үгэхыень Ф. Р. Козловые Америкын хэблэлэй түлөөлэгшэд гуйһан байна. Совет наукын амжалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Бидэнэр дэлхэйе тойрон нидэдэг гурбан хэмэл одо, мүнөө Нарые тойроод дабшажа ябаһан космическа ракетэ табиһан байнабди. Амитадые һуулгаһан ракетэ һаяхан СССР-тэ табигдаа. Тэдэ амитадынь гэмгүй һайнаар газар дээрэ гэдэргээ буугаа гэжэ таанадта мэдээжэ. Бидэнэр замбуулин огторгойе саашадаа оролдосотойгоор шэнжэлхэ, наукын туйлалтануудые арадай аша туһада зорюулан хэрэглэхэбди гэжэ Ф. Р. Козлов хэлээ.

Удаань Ф. Р. Козлов, бусад совет айлшад Фордын автомобильна компаниин выставкын павильондо ошоо. Павильоной үүдэндэ Генри Форд II айлшадые амаршалаа. Автомобильнуудай шэнэ модельнуудые харахыень Ф. Р. Козловые тэрэ уряад, компаниин инженернүүдэй хэжэ байһан хүдэлмэри тухай тэрээндэ хөөрэжэ үгөө. Шэнэ маркын советскэ автомашинануудые би ехээр һонирхооб гэжэ Ф. Р. Козловто хөөрэлдөөнэй үедэ Форд мэдүүлһэн байна. «Форд» компаниин болон советскэ автомобиль бүтээгшэдэй урдань хоорондоо холбоо барисаатай байһые СССР-тэ мартагдадаггүй гэжэ Ф. Р. Козлов ажаглалта хэһэн байна.

Павильонние хараһанайнгаа һүүлээр Фордын автомобиль хабсаргадаг «Ривер руж» гэжэ заводой цехүүдые Ф. Р. Козлов хараһан байна. Тиихэдэнь хэдэн олон корреспондентнүүд, фоторепортёрнууд ябалсаа.

«Детройт Эдисон» компаниин президент У. Сислер үдэ багта сайлалга хэжэ, совет айлшадые хүндэлөө. Мичиган штадай промышленнигууд, финансистнууд, олониитын түлөөлэгшэд, корреспондентнүүд сайлалга дээрэ байлсаа. Сайлалга хани халуунаар үнгэржэ, Ф. Р. Козлов У. Сислер хоёр тобшо үгэ хэлэһэн байна.

«Крайслер» гэжэ корпорациин автомобильнуудай найман цилиндртэй моторнуудые бүтээжэ гаргадаг заводые совет айлшад үдэрынь хараһан байна. Заводой цехүүдэй нэгэн соо Ф. Р. Козловто наһажаал хүдэлмэришэн А. Беслей ойртон ерэжэ, гарыень баряад, совет хүдэлмэришэдтэ амаршалга хүргэхыень гуйгаа. «Манай оронуудай хоорондоо зүрилдэһэнэй хэрэг байхагүй, бидэнэр эбтэй эетэйгээр ажаһуужа шадахабди» гэжэ тэрэ хэлээ.

«Дженерал моторс» компаниин техническэ центрые харахаяа оройшог болоһон хойно Ф. Р. Козлов, бусад совет айлшад автомобильнуудта һуужа ошоһон байна. Центрын байранууд болон лабораторинуудые, тэрэшэлэн автомашинануудай туршалгын модельнуудые тэдэнэр хараа.

Детройт городой промышленна предприятинуудые хараһанайнгаа һүүлээр Ф. Р. Козлов Мичиган штадай губернатор Д. Вильямстэй уулзаа. Уулзалгань час үлүүтэй саг соо үргэлжэлһэн байха юм.

Үдэшэнь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нэгэдэхи орлогшын, бусад совет айлшадай хүндэлэлдэ зорюулагдажа, «Форт-Шелби» гэжэ оттел соо обед хэгдэһэн байна. Мичиган штадай томо томо промышленна корпорацинуудай, экономическа нэгэдэлнүүдэй, банкануудай, худалдаа наймаанай компанинуудай зуу гаран түлөөлэгшэд обёд дээрэ байлсаа. Тэдэнэй дунда Детройт городой худалдаа наймаанай палатын президент С. Денуил, «Детройт Эдисон компаниин» президент У. Сислер, Детройт городой экономическа клубай президент А. Кроу, Детройт городой национальна банкын президент Д. Вэлли, Мичиган штадай универсальна магазинуудай эзэн Дж. Хадсон болон бусад байлсаба.

Г-н Сислер суглараашадай зүгһөө Ф. Р. Козловые амаршалаа. Совет айлшадай штадай түлөөлэгшэдтэй уулзалга СССР США хоёрой хоорондохи харилсаа һайжаруулгада туһалха байна гэжэ тэрэ хэлээ. Эдэ харилсаагаа һайжаруулха шухала гэжэ минии этигэжэ байһые эндэ суглараашад бултадаа зүбшөөхэ бэзэ гэжэ би найданаб гээд тэрэ хэлээ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ орон дотор болоһон һандарал хохидолые һэргээгээд, амгалан ёһоор ажаллажа байһан совет хүнүүдые үнгэрэгшэ жэлэй августда Советскэ Союзда ошохо-доо хараһан байнаб гэжэ У. Сислер хэлээ. Шэнэ дай зайсуулхын, эб найрамдал аршалан хамгаалхын тулада бидэнэр бултадаа оролдолго гаргаха ёһотойбди гэжэ Сислер онсолон тэмдэглээ. Детройт городой экономическа клубай президент А. Кроу тобшо мэдүүлгэ хэхэдээ, мүн лэ энээн тухай хэлэһэн байна. Манай оронуудай хоорондохи харилсаан һайжарха шэнжэтэй болоно байна гэжэ би һананаб. Манай арадуудай байдалые саашадань һайжаруулхын тулада бидэнэр үгэеэ ойлголсодог болохо ёһотойбди гэжэ тэрэ хэлээ.

Удаань Детройт городой худалдаа наймаанай палатын президент С. Денуилэй Ф. Р. Козловто үгэ үгэхэдэнь, суглараашад тэрэниие нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Танай орондо байхаар хараалһан сагайнгаа хахад шахуунь бидэнэр США-дэ үнгэргөөд байнабди. Би, намтай суг ябалсагшад Нью-Йоркдо, Вашингтондо, Сан-Францискодо хүрөө, мүнөө Детройт городтой танилсажа байнабди. Америкын экономикын гол һалбаринуудай нэгэн—автомобильна промышленность танай городто бии боложо, хүгжэһэн байна. Советскэ автомобильна промышленностиин хүгжэлтэдэ Детройт город урдань туһаламжа үзүүлһэн юм гэжэ би тэмдэглэхэ ёһотой байнаб. Энэ талаар СССР США хоёрой хоорондохи харилсаан бидэндэ ашагтай туһатай байгаа, минии һанахада, Америкын автомобилиин промышленностиин хидтэ мүн лэ туһатай байгаа ёһотой. Иимэ харилсаа байгуулхые, манай оронуудай хоорондо ажалай болон худалдаа наймаанай холбоо барисаа үргэдхэхые Советскэ правительство, манай ороной арад хүсэдэг байна гэжэ Ф. Р. Козлов хэлээ.

Мүнөө Детройт городые хараха үедөө, городой болон Мичиган штадай ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэдтэй, интеллигенцитэй, хүдэлмэришэдтэй бидэнэр хөөрэлдөөбди. Намтай уулзахадаа совет арадта һайнние хүсэхыень хүдэлмэришэд гүйдаг байгаа. Тэдэнэр намайе, намтай суг ябалсагшадые хани ёһоор угтадаг байба. Хүдэлмэришэдһөө гадна, Детройт городто мүнөөдэр бидэнтэй уулзагшад бултадаа маанадые хани халуунаар угтаа. Инженер мэргэжэлтэй хүнүүд байһан хадаа манай оронуудай хоорондохи хани барисаанай тэмдэг болоһон электростанциин проект бидэ хоёрой зохёогоо һаамнай һайн байгаа гэһэн һанал бодол г-н Сислер хэлэһэн байна гэжэ Ф. Р. Козлов саашань хэлэһэн байна. Минии һанахада, иимэ электростанци муу бэшэ «хэлсээн» болохо байгаа гэжэ хүхюутэйгээр Ф. Р. Козлов хэлээ.

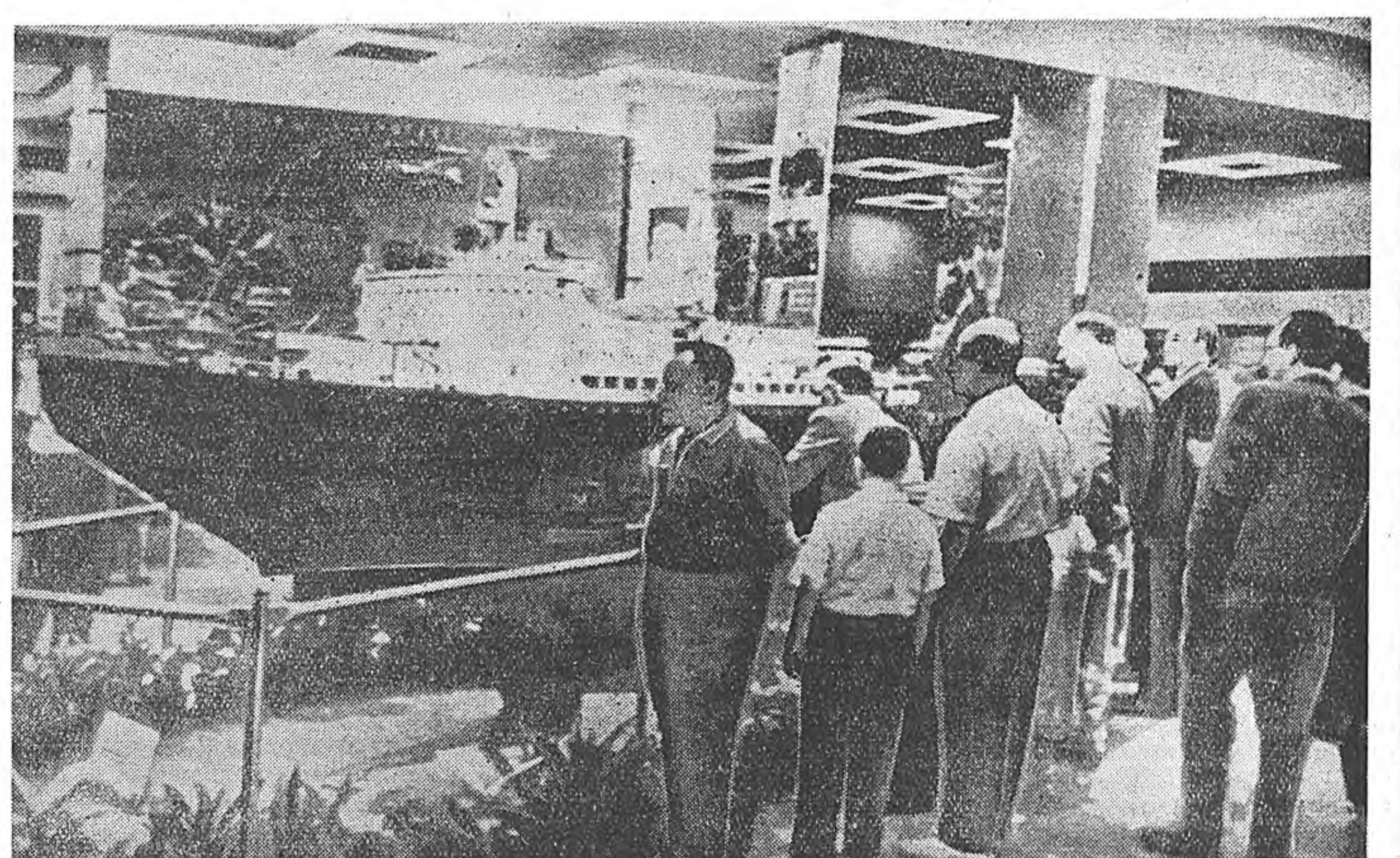
Бидэнэр манай оронуудай хоорондохи харилсаа һайжаруулха, холбоо барисаагаа үргэдхэхэ, манай арадуудай аша туһада зорюулан амгалан ёһоор мүрысэхэ ёһотойбди гэжэ Ф. Р. Козлов саашань үргэлжэлүүлээ. Экономикоёо хүгжөөхынь тулада Америкада байгаалиин баялиг, арга боломжонууд яһала элбэг. Американецүүд ажалша, шадабари ехэтэй, арад юм. США экономическа талаараа ехээр хүгжэнхэй. Өөрынгөө промышленность болон хүдөө ажахые хүгжөөхэ бүхы шухала юумэ Советскэ Союзда мүн лэ бии, совет арад хүгжэлтэ ехэтэй экономико байгуулаа, Сибириин, Алас Дурнын зүгэй угаа ехэ баялигые хэрэглэхэ промышленна шэнэ центрнүүдые эдэ районуудта бидэнэр байгуулжа байнабди. Һүүлэй жэлнүүдтэ бидэнэр 36 миллион үлүүтэй гектар шэнэ, боро газар элдүүрилээбди, манай хүдөө ажахы гэнтын ган гасуурһаа айхаяа болёо. Социальна ондо ондоо системэтэй байбашье, манай оронууд эбтэй эетэйгээр ажаһуужа яһала шадаха байһыень харуулхын тулада эдэ бүгэдые би дурданаб гэжэ Ф. Р. Козлов хэлээ.

Доменно пеэшэн барилгаар Советскэ Союз США-е ахижа гараа, зүгөөр прокат бүтээлгээр США түрүүлжэ ябана гэжэ Детройт городой нэгэ металлургын хэлэһэн тухай Ф. Р. Козлов хөөрэһэн байна. Теэд яахаб, манай оронуудай арадуудай байдал һайжаруулхын тулада, бүхы дэлхэйн арадуудай аша туһада хоорондоо мүрысэдэг байял. Дай хэхэ шалтагаан бидэнэй хоорондо байхагүй гэжэ Ф. Р. Козлов хэлээ.

Политическэ асуудалнуудаар СССР США хоёрой хоорондо арсалдаан бии гээшэ. Зүгөөр зэбсэгэй хүсөөр бэшэ, харин хэлсээ хэжэ эдэ арсалдаануудаа зайсуулха хэрэгтэй. Стол тойрон һуужа, шухала асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсохо хэрэгтэй. Гансахан лэ гүрэнүүдэй хоорондо бэшэ, мүн гэр бүлэ доторшье арсалдаата асуудалнууд, атаа мэеэн гарадаг гээшэ. Арсалдаата асуудалнууд маанадай хоорондо саашадаашье гараха байха. Зүгөөр эдэ асуудалнуудые эбтэйгээр, үгэеэ ойлголсон шиидхэжэ болохо, шиидхэхэ шухалашье байна. Хэрбээ манай эгээн лэ хүсэтэй хоёр гүрэнэй хоорондо амгалан ёһоной хани харилсаанай тогтоогдоод байгаа һаа, хүн түрэлтэн дайнай аюулһаа лаб зайсуулагдаха байна.

Үгэ хэлэһэнэйнь түлөө Ф. Р. Козловто обед дээрэ байлсагшадай зүгһөө У. Сислер баясхалан хүргөөд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо хожомоо Детройт городто дахяад ерэхэ гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

В. Богачев,
В. Паромонов.

НЬЮ-ЙОРК. Наукын, техникын, соёл культурын талаар Советскэ Союзай туйлалтануудые харуулһан выставкэ.
Зураг дээрэ: выставкэ дээрэ табигдаһан «Ленин» гэжэ атомна ледоколой моделиие эндэ орогшод хаража байна.
ТАСС-эй фотохронико.

Ф. Р. Козлов Чикагодо ерэбэ

ЧИКАГО, июлиин 8. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов, бусад совет айлшад Чикагодо ерэбэ.

Манолис Глезосэй ами наһые абарха

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, июлиин 8. (ТАСС). Грециин национальна герой Манолис Глезосые сүүдэлхэ гэжэ бэлэдхэгдэжэ байһые Франциин хэдэн зуу мянган эрхэтэдэй буруушаажа байһан тухай мэдээсэлнүүдые «Юманите» газетэ мүнөөдэр толилоо.

ВКТ-дэ ородог металлургнуудай профсоюзуудай федерациин ехэ делегаци Париждахи Грециин посольстводо үсэгэлдэр орожо, Грециин патриодые сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ элшэн сайдта барюулһан байна.

Грециин премьер-министртэ эльгээгдэһэн буруушаалгын хэдэн мянган телеграмманууд, бэшэгүүд Париждахи Грециин посольстводо үдэр бүри ороно.

ГРЕЦИ

АФИНЫ, июлиин 8. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, үглөөдэр нютагай сагаар үглөөнэй 9 часта Манолис Глезос, бусад демократууд сэрэгэй трибуналай үмэнэ зогсохонь. Дэлхэйн олониитын буруушаалгын нүлөөгөөр засагаархид иигэжэ мэдүүлээ. Сүүд нээмэлээр үнгэрхэ, олониитын, хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсажа шадаха байна.

«Катимерини» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Глезосэй, бусад демократуудай сүүд, 17 гэмнэгдэгшын, гэршэнэр болон адвокадуудай хэлэхэ үгэнүүдые оруулалсан оройдоол 4—5 үдэр соо болохоор хараалагданхай. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, засаг баригшад сүүдые түргөөр үнгэргэжэ, Глезосые болон бусад гэмнэгдэгшэдые өөһэдыгөө хамгаалха аргыень хаһаха гэһэн хүсэлэнтэй байһыень элеэр харуулна.

АФИНЫ, июлиин 8. (ТАСС). Хаанай, правительствын, Глезосые хамгаалха комитедэй, газетэнүүдэй редакцинуудай нэрэ дээрэ Глезосые сүлөөлхэ эрилтэ хэһэн хэдэн зуун телеграмманууд Грециин бүхы нютагуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, наймаашад болон бусадай зүгһөө үдэр бүри ороно.

БИРМА

ПЕКИН, июлиин 8. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна: эб найрамдалай тала баригшадай Бирманска комитедэй үүсхэлээр Манолис Глезосые хамгаалха зорилготой митинг Рангунда болоо. Грециин патриодые дары сүлөөлхэ эрилтэ хэжэ, Грециин премьер-министртэ эльгээгдэхэ телеграммые митингдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря – 27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01087. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5001.